

14 lessons from sri lanka

studiereis 8 t/m 22 nov. 2014

learning from sri lanka

a et a

14 lessons from sri lanka

Les 1 **ervaren**

aryan sikkema

Welkom op Bandaranaike airport.
Leuk, want deze persoon zou niet meegaan.

Sri Lanka het sensuele eiland

Alle zintuigen worden
geraakt.

Omringd door lauwarme golven.
Geraakt door verkoelende briesjes,
weelderige natuur, geuren, kleuren
heerlijk eten,
mooie en zachtaardige mensen,
gecultiveerd landschap en tuinen,
poëtische en sensuele architectuur.

EN

Een rijk, lang en tragisch verleden.

Entree Blue Lagoon hotel uit 1965 in Negombo.
Het eerste hotel van Bawa,
mooi gerestaureerd door Vinod Jayasinghe.

Ruimtelijkheid en verkoelende ventilatie door patio's.
Bank geïnspireerd door
'Dutch Colonial confidante settee'

Vissershutten in Negombo.
Liefdevolle voortuin.

Niet iedereen kan de huur van een tafel
onder afdak op de vismarkt betalen.

10 jaar geleden: 40.000 doden door de Tsunami.
De zwarte lijn op de kaart geeft het getroffen gebied aan.

Kindertekeningen over de Tsunami.

SOS children village, bij Galle, ontworpen door
Anjalendran.

Per huis 10 kinderen en een verzorgster.

Wezen of uit huis geplaatste kinderen.
Prachtige ontspannen sfeer, mede door de
architectuur.

Eigen woning en kantoor van Anjalendran.
Verkoelende ventilatie door open schuifwanden,
patio en vide (schoorsteenwerking).

Eigen woning van Anjalendran, geen glas.
Thermisch comfort door verkoelende
luchtstromen.

Woning voor mr. Ekanayake in binnenstad van Colombo
(Anjalendran).

Smalle patio t.b.v. ventilatie en licht.

Smalle zitkamer. 3,60 m. breed (Anjalendran).
Grenst aan patio met planten voor licht en ventilatie.
Plezierig met weinig of met veel mensen.

Woning voor mr. Abeyrathna,
ontworpen door Thanapathy.
Patio voor licht en ventilatie en privacy.

Patio in eigen huis van Geoffrey Bawa in Colombo.
Genieten van licht en schaduw, ventilatie,
Kunst en historische kolommen.

Patio in eigen huis van Bawa.
Boom wordt gevormd tot sculptuur, een ontworpen
uitzicht.

Sculpturale compositie
bij voormalig kantoor van Bawa
in Colombo, nu Gallery café.

Gestructureerd uitzicht.
Lunuganga (Bawa).

Deuropening als kunstwerk.
Lunuganga (Bawa).

Plek om te ontbijten in Lunuganga (Bawa).
Uitzicht is kunstmatig: afgegraven heuvel,
openbare weg verborgen in Ha-Ha.

Subodhi Institute for Integral Education (Bawa).
Wandeling tussen gebouwen is beschermd
tegen zon en regen, genietend van koele bries.

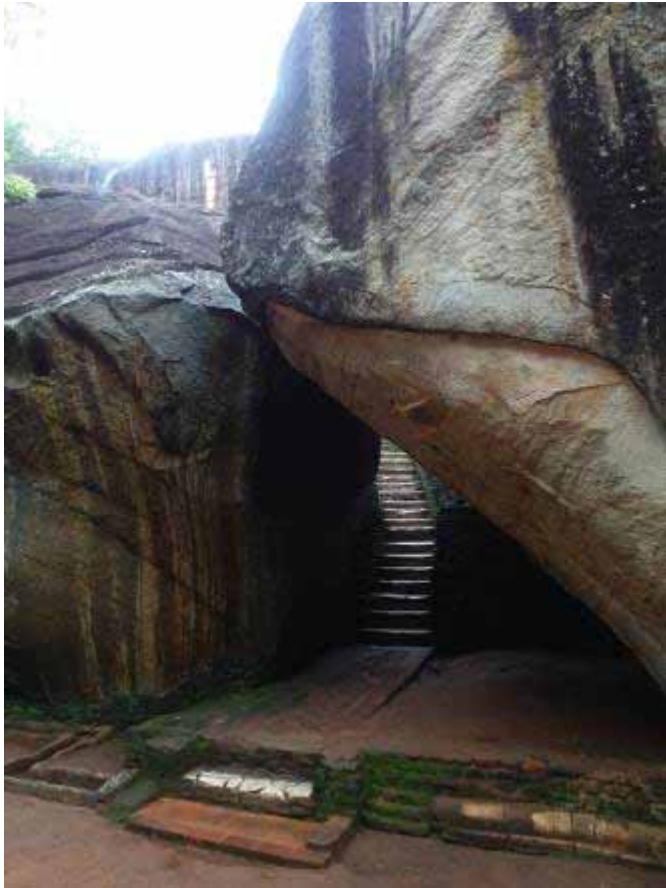
House on the red cliff (Bawa).

Ideaal van modernisme, continue ruimtelijkheid.
Kan het beste in een tropisch vochtig klimaat worden
gerealiseerd.

Genieten van schaduw, uitzicht, zeebries.

Licht en schaduw, verkoeling , geuren, geluid.
Sensualiteit.
Blue water hotel (Bawa).

Heilige plekken.

Duizenden jaren leefden hier mensen, monniken, vluchtende vorsten.

Let op uitgehakte druipranden om interieur droog te houden.

De situatie bepaalt wat hier gebeurt:
schuilen, wonen, mediteren.

Kunstenaar Senanayake vond een plek en maakte die tot
een habitat voor zichzelf:
dieren, natuur, kunst en innovatieve architectuur.

Kandalama hotel (Bawa).

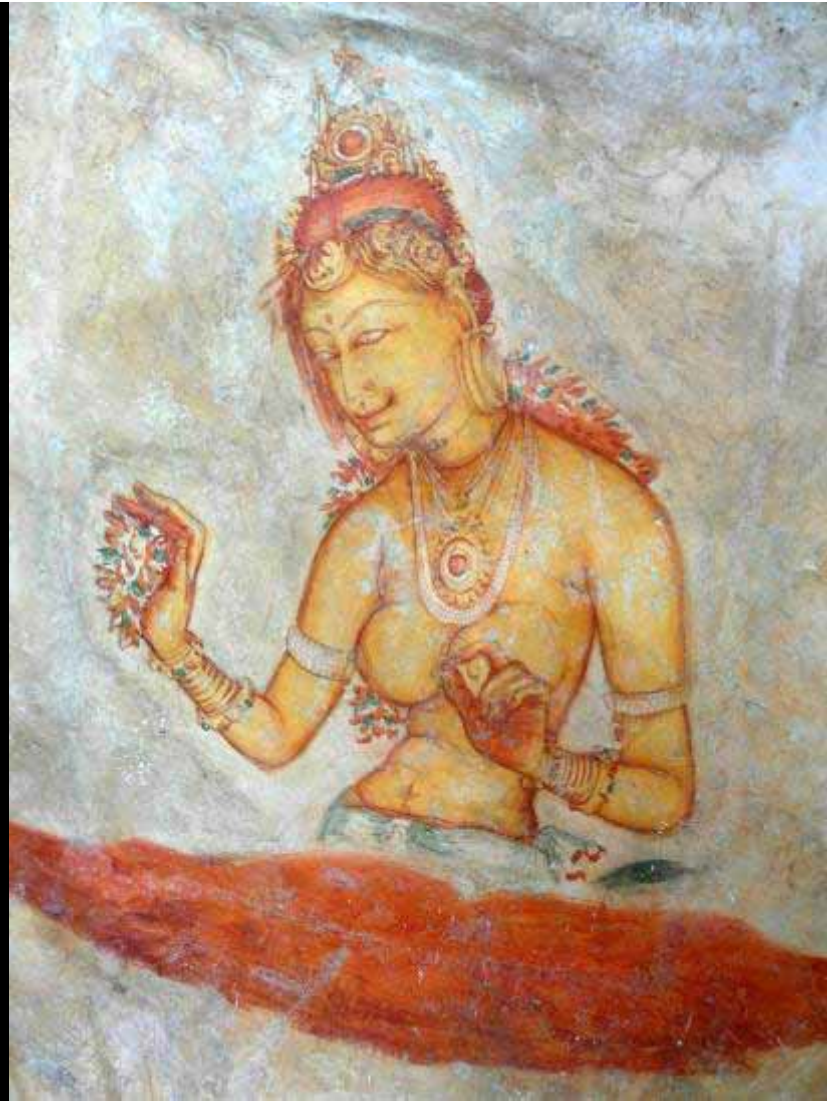
De architect zoekt en vindt deze plek en overtuigt de opdrachtgever om dit hotel hier tegen de rotswand te bouwen.

Kandalama hotel (Bawa).
Exterieur: beton als een houtconstructie.
Interieur: laat genieten van ruige rotsen en van het uitzicht
over de jungle.

Zeldzaam sensuele Buddha
(bij Gal Vihara).

Genieten vanaf de 5^e eeuw.
Fresco tegen rots van Sigiriya.

Sensuele Hindu goden
(Kelanya temple).

Eigentijdse Hindu tempel
in Negombo.
(Disney inspiratie?)

Extreem modernisme. Vakantiehuis in Mathale ontworpen door
Thanapathy.

Assenkruis suggereert het centrum van de wereld.
Intieme ruimte tussen de teakbomen in relatie tot de oneindige ruimte.

Kadju house in Tangalle (Kodikara).
Zwembad zonder eind in relatie tot kokospalm en oceaan bij
zitplek met koele zeebries.

Sri lanka the splendid island

- Ook bij ons wordt het klimaat warmer. Het is belangrijk om thermisch comfort te bereiken met zo min mogelijk mechanische koeling. We kunnen leren van succesvolle architectuur in de tropen.
- Het is verrassend om de vele prachtige gebouwen en tuinen te zien en te voelen in dit land dat geteisterd is door lange burgeroorlog en Tsunami.
- Bawa is een grote bron van inspiratie om inventief om te gaan met heden en verleden, landschap en klimaat en daardoor mensen te laten genieten.

Dank voor goede leiding en voorbereiding.

14 lessons from sri lanka

Les 2 & 3 **weinig materiaal**

ruud wilmink

&

joelma rodrigues de sousa

1987

1987

In 1987 was ik voor het eerst in Sri Lanka. Er woedde toen nog een burgeroorlog tussen de Tamils en de Singalezen die duurde van 1983 tot 2009 en aan zeker 70.000 mensen het leven kostte. Een strijd

tussen Hindoes en Boeddhisten die ook zijn weerslag had op het toen als veilig aangemerkte deel van het eiland. Het hotel in Colombo kon ik een paar dagen niet uit. Op de stoep voor de deur werd iemand doodgeschoten. De rondreis moest deels worden afgelast omdat omgeknakte telefoonpalen en brandende autobanden de weg blokkeerden.

1987

Vanwege het uitgaansverbod moest ik onder politiebegeleiding terug naar het vliegveld. Een “negatief reisadvies” bestond kennelijk in die tijd nog niet. Maar het verblijf in het, nog in originele staat verkerende, Bentota Beach Hotel was genoeglijk.

De ligweide bestond toen weliswaar meer uit zand dan uit gras, maar de olifanten liepen vrij door de tuin. Van Bawa had ik toen nog geen weet.

The hidden massacre

● 20,000 civilians were killed in Sri Lanka's final assault on Tamil Tigers

This photograph taken by The Times from a UN helicopter shows the devastation of the refugee camp in the no-fire zone. The circled area is where witnesses say many civilians were buried

Catherine Philp Colombo

More than 20,000 Tamil civilians were killed in the final throes of the Sri Lankan civil war, most as a result of government shelling, an investigation by The Times has revealed.

The number of casualties is three times the official figure.

The Sri Lankan authorities have

testimony tell a different story. With the world's media and aid organisations kept well away from the fighting, the army launched a fierce barrage that began at the end of April and lasted about three weeks. The offensive ended Sri Lanka's 26-year civil war with the Tamil Tigers, but innocent civilians paid the price.

Confidential United Nations docu-

estimate made to The Times by Father Amalraj, a Roman Catholic priest who fled the no-fire zone on May 16 and is now interned with 200,000 other survivors in Manik Farm refugee camp. It would take the final toll above 20,000. "Higher," a UN source told The Times. "Keep going."

Some of the victims can be seen in the photographs above, which shows

analysed dozens of aerial photographs taken by The Times said that the arrangement of the army and rebel firing positions and the narrowness of the no-fire zone made it unlikely that Tiger mortar fire or artillery caused a significant number of deaths. "It looks more likely that the firing position has

been located by the Sri Lankan Army and it has then been targeted with air-burst and ground-impact mortars," said Charles Heyman, editor of the magazine *Armed Forces of the UK*.

On Wednesday, Sri Lanka was cleared of any wrongdoing by the UN Human Rights Council after winning the backing of countries including China, Egypt, India and Cuba.

1987

2004

In 2004 trof een tsunami een groot deel van het kustgebied van Sri Lanka, met als gevolg dat er in een paar uren tijd ongeveer de helft van het aantal doden viel als in de hele zesentwintig jaren durende burgeroorlog. We bezochten een aandoenlijk, amateuristisch opgezet, Tsunami museumpje, waar de ellende en de chaos van toen goed verbeeld werden door verkleurde foto's en schrijnende kindertekeningen.

2004

2004

2014

Een paar observaties.

2014

Nu wordt de vraag gesteld wat we van Sri Lanka kunnen leren. Als in dit verband onder leren verstaan wordt: het vergaren van kennis waar je thuis wat mee kunt, denk ik dat de oogst schamel is. Immers de klimatologische en landschappelijke verschillen zijn er te groot voor en het Boeddhisme, waarvan de hele samenleving doordrenkt is, is toch echt wat anders dan het restantje geloof waarvan bij ons nog sprake is. Van de vele overige verschillen die er nog te noemen zijn is het voorhanden zijn van goedkope arbeidskrachten ook nog een belangrijke.

Ter lering zou wellicht kunnen dienen dat met het toepassen van bescheiden architectonische middelen toch wonderschone resultaten kunnen worden bereikt en dat een goede inpassing in de omgeving essentieel is. Valt er dan misschien niet zo veel te leren, te ervaren valt er des te meer.

straatbeelden

De merendeels geasfalteerde tweebaanswegen, die het land doorkruisen, lijken te worden “bewaakt” door een leger van straathonden die zich, met een ware doodsverachting, het grootste deel van de dag koesteren aan het warme asfalt. Sommigen houden van een onvermijdelijke aanrijding slechts een lamme poot over. Anderen overleven het niet.

straatbeelden

straatbeelden

straatbeelden

Het favoriete gevelmateriaal voor de bouwsels in de dorpen blijkt uit reclameborden te bestaan. Geen fraaie, maar wel een handige keuze, omdat het waarschijnlijk geld oplevert in plaats van dat het geld kost.

straatbeelden

straatbeelden

hotels

Bij de meeste hotels liggen de kamers , vanwege het uitzicht, aan één zijde van de gang. Normaal gesproken is dat een dure oplossing omdat de gebouwen daardoor ondiep zijn. De compensatie wordt echter gevonden door de achtergevel gewoon weg te laten en die door de, al dan niet gecultiveerde, natuur zelf te laten invullen. Nadeel van een dergelijke oplossing is wel dat de looplijnen erg lang worden.

hotels

hotels

woonhuizen

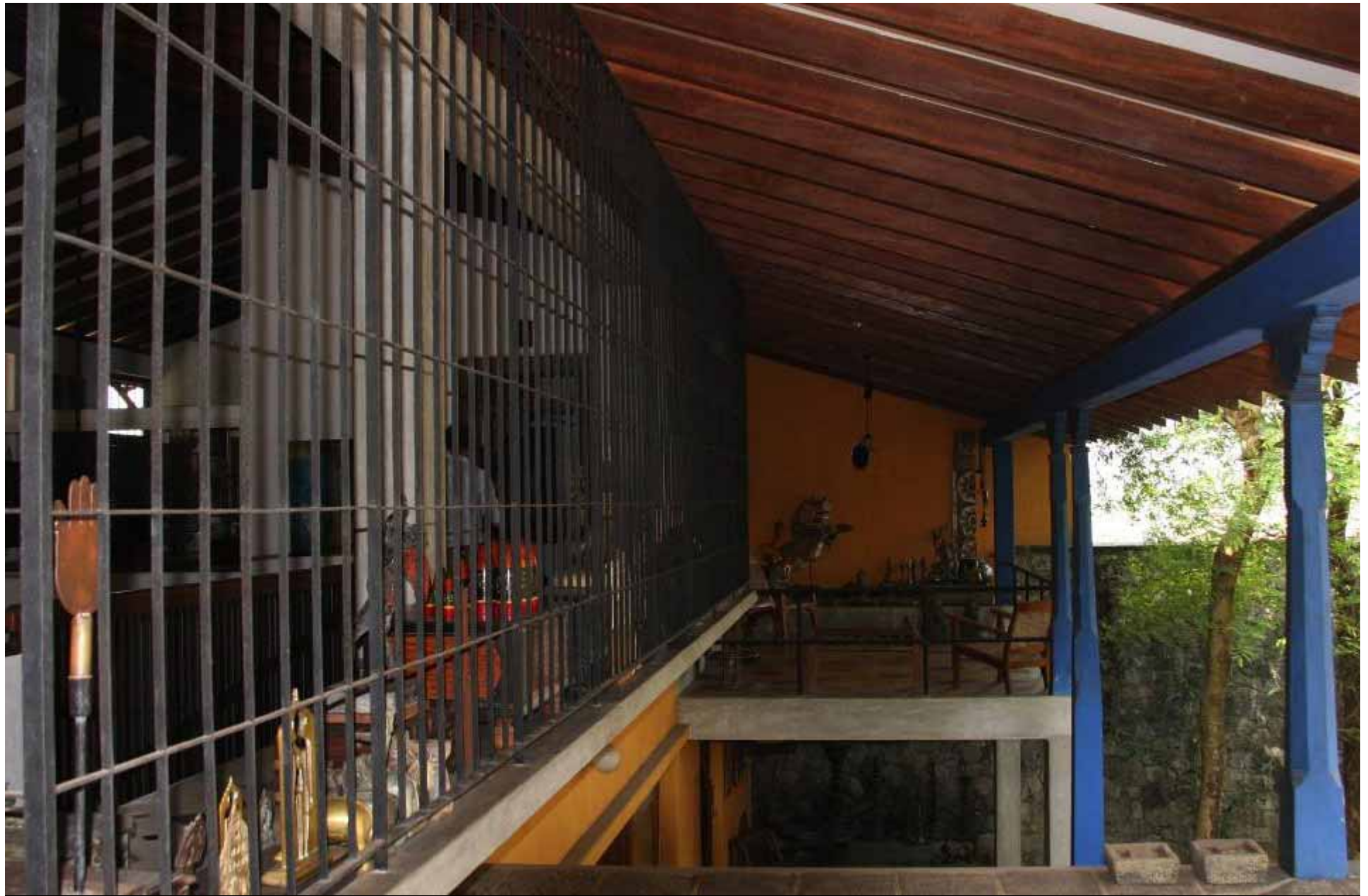
Dat je voor een woonhuis eigenlijk niet meer dan een golfplaatje op een eenvoudig houten staketsel nodig hebt, konden we zien bij gearriveerde kunstenaar Laki Senanayake. Overigens was zijn dure B+O-installatie dan wel weer ingebouwd in de jungle die zijn privémeertje omringt.

Als je het minder aangenaam vindt om 's nachts een slang naast je in bed te voelen kruipen, of te ervaren dat de apen je huis leegroven, kun je natuurlijk zelf in een kooi gaan wonen, in plaats van dat je de wilde dieren daarin opsluit.

Een handige oplossing blijkt dan natuurlijk een schuifpui te zijn die je, naar behoeven, open en dicht kunt doen.

woonhuizen

woonhuizen

woonhuizen

woonhuizen

Als je dacht dat auto's in Nederland heilige koeien zijn, kun je in Sri Lanka nog wat leren. Daar parkeren ze hun trotse bezit (Rolls-Royces of tuk-tuk) openlijk zichtbaar in hun eigen woning.

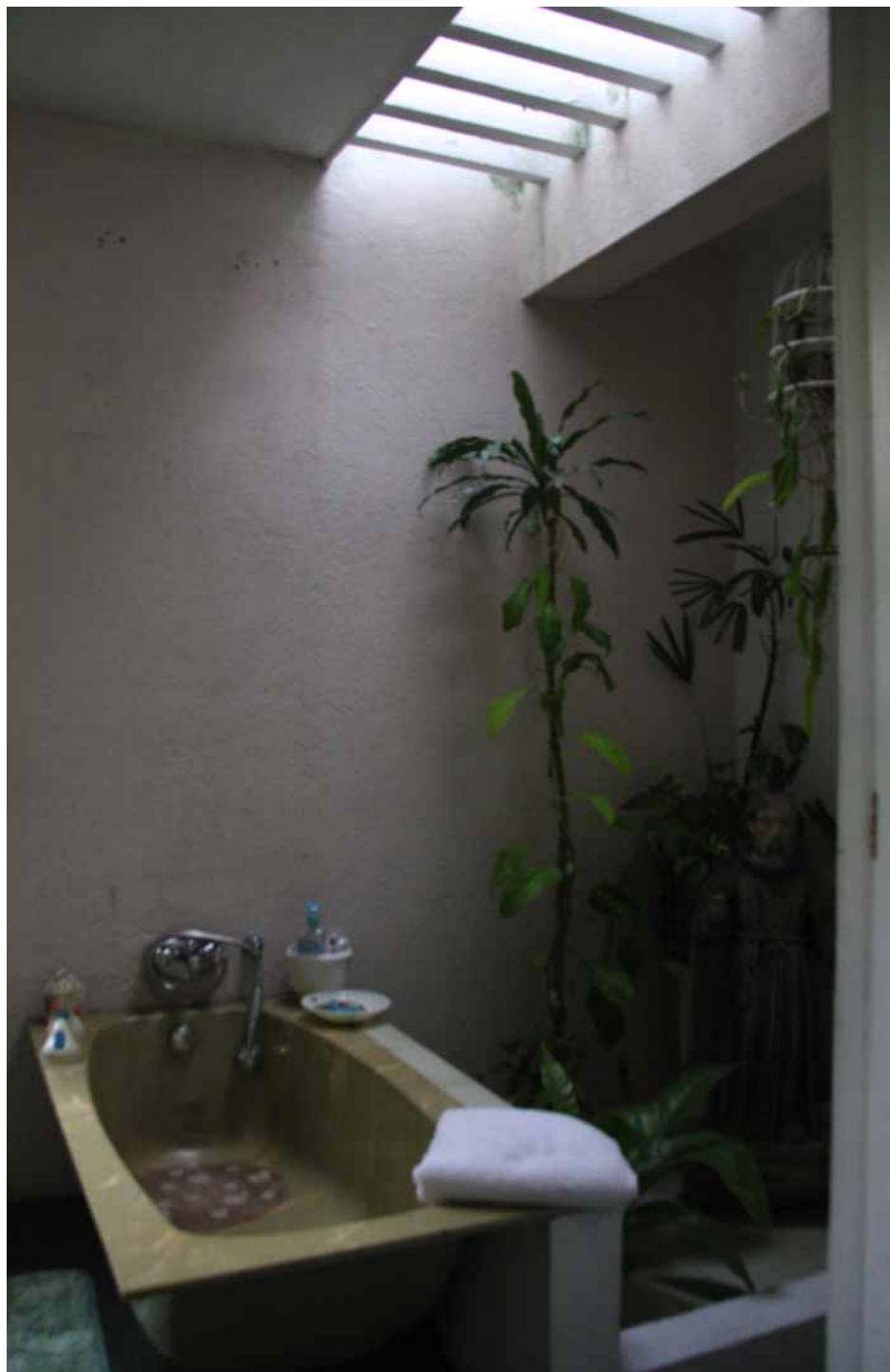
woonhuizen

woonhuizen

woonhuizen

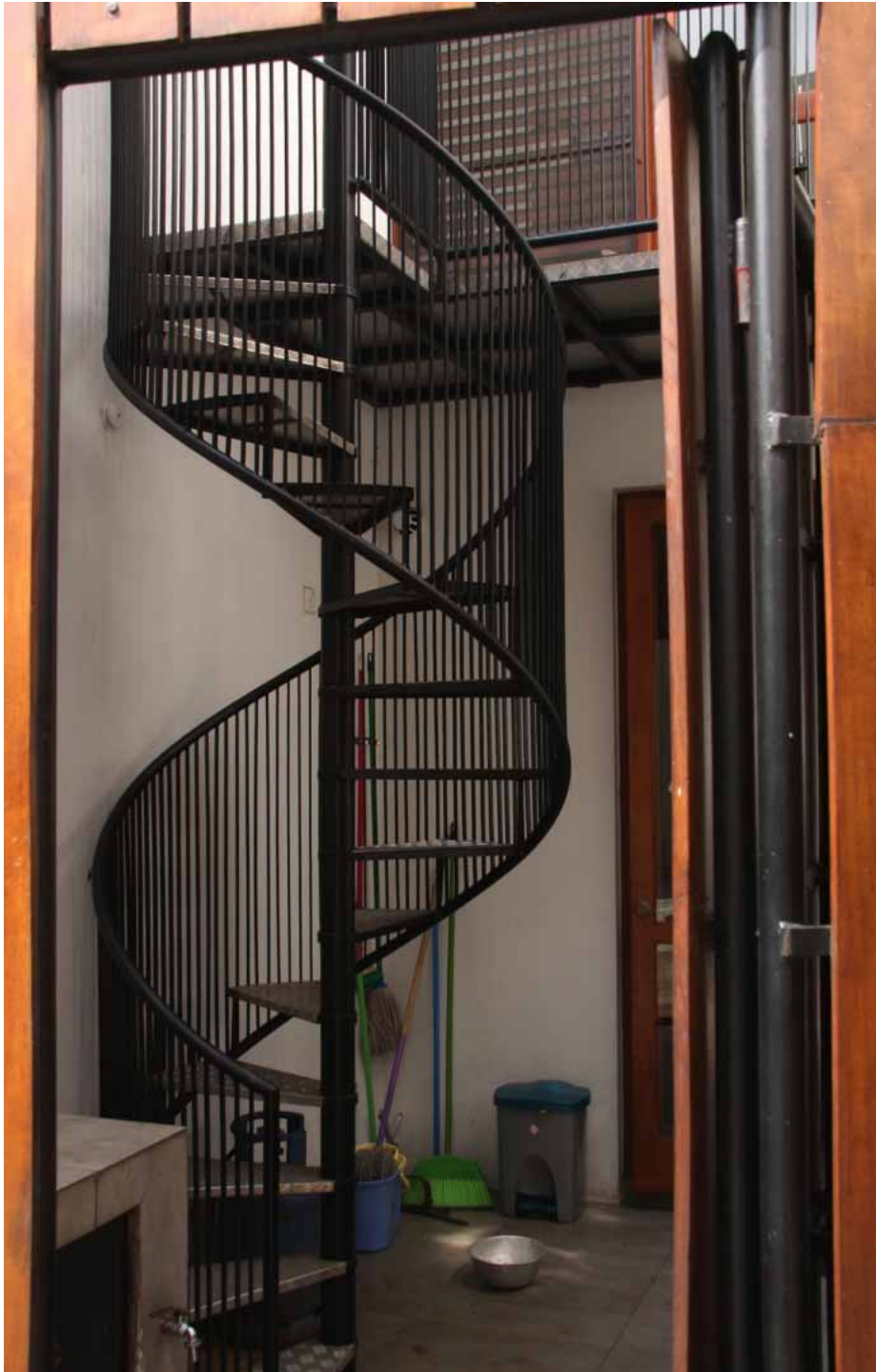
Bijzonder was dat in verschillende huizen die we bezochten de badkamer aan de bovenzijde (deels) open was, waardoor het overvloedige water van een tropische regenbui vrijelijk naar binnen kon stromen om de planten te besproeien of om een verkwikkende, natuurlijke douche te nemen.

woonhuizen

woonhuizen

Net als in Brazilië is het nog heel gewoon om voor je huispersoneel een separate ingang te hebben die uitkomt in de (bij-)keuken.

woonhuizen

landgoederen

Het aanleggen van een luisterrijk landgoed is nog tot daaraan toe, maar het onderhouden ervan vergt wel een ploeg (meestal donkergekleurde) tuinlieden die er dagelijks vrolijk op los harken, schoffelen, snoeien, wateren en bezemen. Dat is allemaal mogelijk dankzij de goedkope arbeidskrachten.

landgoederen

architecten

De heren architecten (waar waren de dames?) met wie wij persoonlijk, of door hun werk, kennis maakten hielden zich voornamelijk bezig met het ontwerpen van particuliere woonhuizen voor de gegoede klasse (inclusief zichzelf) en hotels. Openbare gebouwen behoorden bij uitzondering tot hun opdrachtenpakket, laat staan sociale woningbouw.

AANBEVELINGEN

Tot slot nog wat goedbedoelde aanbevelingen voor de Sri Lankanen.

•

Stuur eens een paar slimmeriken naar Nederland om wat te leren over 'urbanplanning' en sociale volkshuisvesting.

•

Verbied alle hoogbouw in landschappelijk gebied.

•

Weer de Zaha Hadids en Rem Koolhazen van het eiland. Laat die hun iconen maar realiseren in de Verenigde Arabische Emiraten.

Ook Tadao Ando en Shigeru Ban kunnen, ondanks hun kwaliteiten, beter thuis blijven. Ze bruuskeren de authenticiteit van het eiland.

Pão de Açúcar in Brazil.

Massada in Israël

- Verlos het fraaie landschap en het liefst ook de stedelijke gebieden van al die reclame-uitingen.

- Ruim alle straathonden. Exporteren naar China is wellicht een optie. Daar weten ze er wel raad mee!

- Leg een kabelbaantje aan naar het plateau boven op de rots Sigirya, dan kunnen gewone stervelingen als Tijmen Ploeg ook een keer de top bereiken.

Voorbeelden: Massada in Israël en Pão de Açúcar in Brazilië.

- Moderniseer het Boeddhistische geloof zodanig dat het niet meer nodig is om bij ieder heiligdom, waar je alleen maar omheen kunt lopen, je schoenen uit te trekken en je voetzolen te pijnigen op onbarmhartige ondergronden.

14 lessons from sri lanka

Les 4

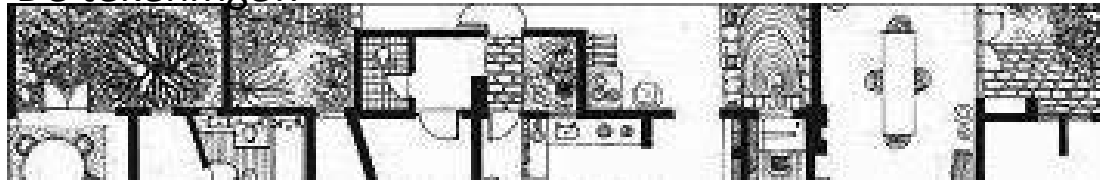
keukens, curries...en zo

marcia mulder

Lessons van Sri Lanka,
Keukens Curries enzo
Marcia

De tekeningen

de geur van
boenwas,
mottenballen
en kaneel

rustplekken en het direct
binnenhalen van de natuur

liggende boedha's
batikplafonds
toegepaste kunst

architectonisch water

Totdat ik in Sri Lanka geweest was en ik mensen te eten vroeg was een currymaaltijd een beproefd recept voor een geslaagde avond met een behapbare hoeveelheid werk. Eventueel van te voren klaar te maken want opgewarmd smaakt het nog beter en makkelijk veel groente, vlees en kruiden in een pan aangevuld met kokosroom en daarnaast enkele ingrediënten die direct gekocht kunnen worden in de supermarkt.

In Sri Lanka heb je een aparte currysamenstelling voor elk hoofdingrediënt. Zo zijn er currysamenstellingen voor: Vlees, Kip, Vis, Komkommer, Pompoen, Rode bieten, Broodvrucht, Orka, Dal(linzen), Ananas. Tijdens een diner krijg je minstens 4 verschillende schaaltes met curries. En daarnaast

- Mangochutney
- Munt sambal : munt, rode ui, gember, limoen, chilipeper, knoflook, kokos
- Malum: bosje peterselie met kokos, geelwortel, limoen en visvlokken
- Gefrituurde verse papadum

Thuis in Nederland heb ik het boek Serendip van Peter Kuruvita gekocht en ben aan de slag gegaan.

Het is een zoektocht naar het samenstellen van specifieke currys maken voor elk hoofdingrediënt met de kruiden in huis aangevuld met geroosterde currypoeder uit Sri Lanka, en natuurlijk grote grove kaneel stronken.

Het resultaat is een succes, maar het vergt een dagtaak om het klaar te maken.

originele keuken'
museum Cinnamonhill

Lunchpakketten in bananenblad

Eg hoppers met ei voor het ontbijt

Teksten uit het Singalees kookboek Serendip van Peter Kuruvita

Curries zijn praktisch omdat het vlees nooit de tijd heeft gehad te rijpen en omdat er geen koeling is. 's Middags wordt het vlees gekocht en direct bereid voor 's middags en 's avonds.

Archi, grootmoeder, heerste over de keuken maar haar 2 dochters waren trouwe leerlingen. Een doofstomme vrouw Premawathi Prera was het hardwerkende manusje van alles die alle ingrediënten uitzocht, schoonmaakte, sneed en zeefde zodat mijn tantes ze onder het wakende oog van Archi konden bereiden.

Voordat er zout of suiker werd toegevoegd werd er enige tijd gediscussieerd.

Geroosterde kerriepoeder bestaat uit

Singaleze kerrie, basis voor vlees:

chilipepers, koriander, venkel, fenegriek, kruidnagel, kardemom, kaneel, pandan, citroengras, kerrieblad, mosterdzaad, geelwortel.

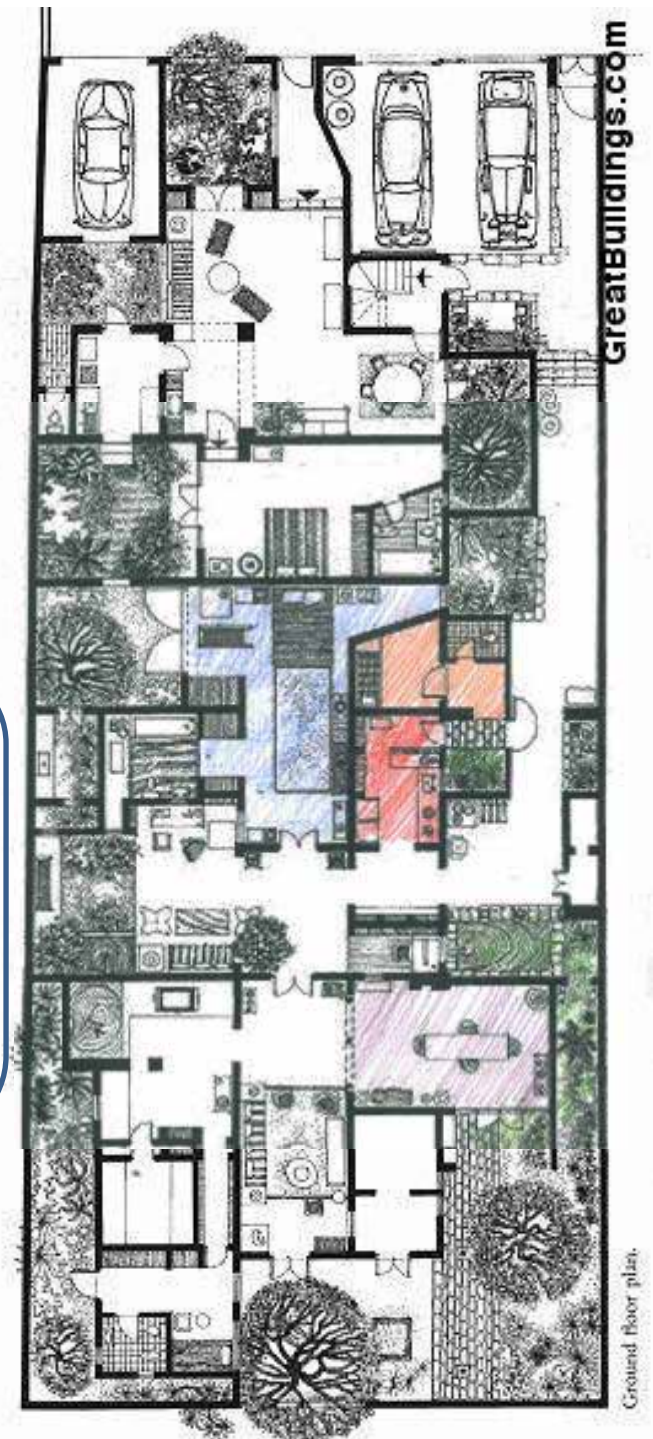
koriander, komijn, venkel, kruidnagel, kaneel, kardemon, kerrieblaadjes, rode peper, pandanblad, peperkorrels, rijst, fenegriekzaad, kardemonpeulen, kaneels tokje, geelwortel poeder, Sri Lankaanse geroosterde kerriepoeder, zout, zwarte peper, pandanblad, gember, ui, knoflook, kerrieblad, tomatenpuree.

Architect Geoffrey Bawa
Eigenhuis, 33 Road Lane Colombo 1959-1998

- Keuken afgesloten en geheel intern
- Eetkamer met een gang gescheiden van de keuken en gelegen aan een binnentuin
- Kleine verblijfsruimte bediening naast keuken
- Hoofdslaapkamer op de zelfde etage
- Servicekeuken op dakterras
- Nb! Hoofdslaapkamer en de slaapkamer van de bediening grijpen bijna in elkaar

Bawa ontwierp het courtyardhouse als oplossing voor de groeiende verstopping van het centrum van Colombo.

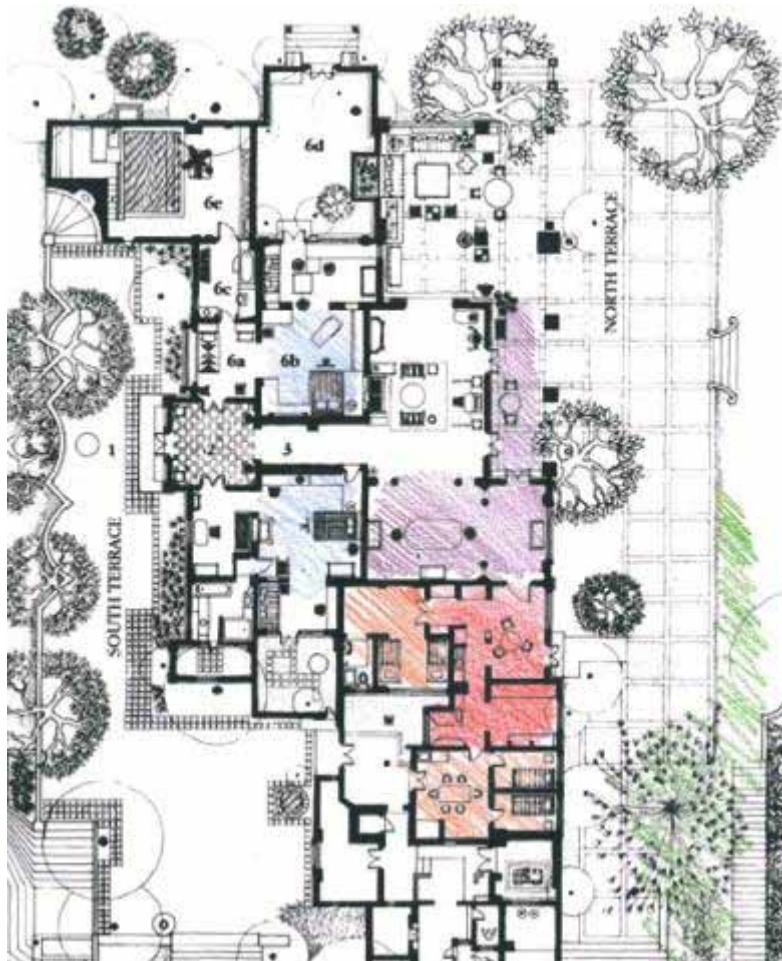

- Architect Geoffrey Bawa
de Soysa House Colombo, 1985-1991
Gemakkelijk te onderhouden huis nadat kinderen het huis uit zijn
- Keuken afgesloten
 - Eetkamer in werkelijkheid niet zo duidelijk aanwezig als op plattegrond
 - Terrassen, eetkamer, woonkamer binnen buiten relatie
 - Kleine ruimte voor bediening naast de keuken
 - Hoofdslaapkamer op zelfde etage

Architect Geoffrey Bawa
Lunuganga 1947-1998

- Keuken afgesloten
- Eetkamer volgens plattegrond binnen; in open relatie tot buiten en tot woongedeelte
- Tegenwoordig, voor ons is de lange dominante eettafel op het terras aanwezig
- ruimte voor bediening naast keuken
- Hoofdslaapkamers op de zelfde etage

Architect Anjalendran eigenhuis 1 en 2 Battaramulla dichtbij Colombo 1992, Tevens atelier

Anjalendrants huizen functioneren als autonome oase te midden van de ellende van de voorstedelijke sloppenwijken van de stad. Ze keren hun rug naar de imperfecte wereld

- Buitenplaats bij keuken, met koele luchtstroom
- Gesloten keuken, losse keuken apparatuur
- Serveeraanrecht in eetkamer
- Eetkamer gesitueerd aan grote binnentuin onderdeel van een open woonkamer
- Ruimte dienstmeisje gekoppeld aan keuken en entree en in verhouding redelijk groot
- 1 slaapkamer beneden

Architect Anjalendran eigenhuis 1 en 2 Battaramulla dichtbij Colombo 1992, Tevens atelier

Anjalendrants huizen functioneren als autonome oase te midden van de ellende van de voorstedelijke sloppenwijken van de stad. Ze keren hun rug naar de imperfecte wereld

- Buitenplaats bij keuken, met koele luchtstroom
- Gesloten keuken, losse keuken apparatuur
- Serveeraanrecht in eetkamer
- Eetkamer gesitueerd aan grote binnentuin onderdeel van een open woonkamer
- Ruimte dienstmeisje gekoppeld aan keuken en entree en in verhouding redelijk groot
- 1 slaapkamer beneden

Gebruik van eenvoudige materialen

Architect Anjalendran the dharmavasan and julie house 1997
Huis voor een druk werkend (beide partners) middleclass familie met opgroeiende kinderen.

- Buitenplaats bij keuken, met koele luchtstroom
- Gesloten keuken, losse keukenapparatuur
- Serveeraanrecht in eetkamer
- Eetkamer gesitueerd aan binnentuin
- Eetkamer is onderdeel van een open woonkamer
- Grote ruimte dienstmeisje gekoppeld aan keuken en entree
- 1 slaapkamer beneden

Architect Anjalendran

S.O.S kinderdorp 1988

- Buitenplaats tevens wasplaats bij keuken
- Gesloten keuken
- Eetkamer is het centrum van het huis over 2 verdiepingen
- Slaapkamers: beneden 2 en boven 3

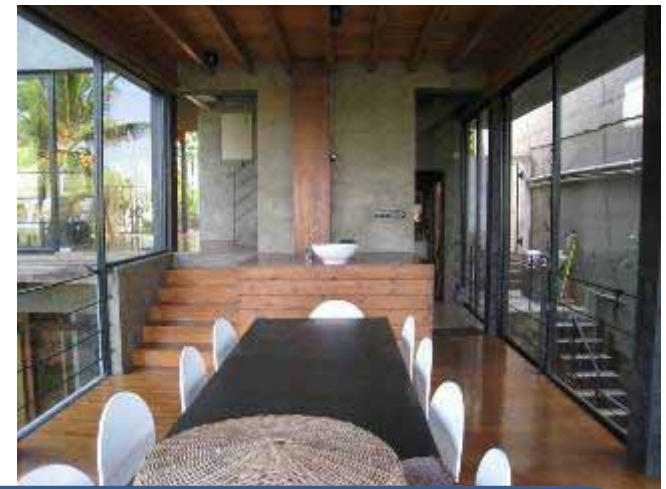
architect Channa Daswatte
eigenhuis Kotte bij colombo 2005

- Grote buitenplaats bij keuken
- Gesloten keuken met ontbijttafel
- Eetkamer is binnen buiten en tevens de centrale hal van het huis
- slaapkamers beneden 2 en boven 3
- Woonkamer boven
- Bediening woont verder op

Hergebruikte materialen

Hedendaagse huizen

Architect Tisare Thanapathy huis voor Sunada Gnanasiri, Colombo

- Eetkamers, plekken zijn de pronkstukken van het huis gelegen op de entreeverdieping
- Voor de keukens is er een variatie van de open keuken, de semi-open keuken met voorbereidingskeukentje, het serveeraanrecht met een dichte keuken met losse keukenelementen
- slaapkamers vaker alleen boven
- Eventuele bediening heeft een kleine slaapplek in de buurt van de keuken

Anjalendran Ekanayake house Colombo

De eetkamer is het centrum.
Binnen of juist buiten op de
open binnenplaats waar
alle ruimtes op uitkomen.

Het is een zoektocht naar het ontwerpen van de specifieke **keuken-eetkamer**
De architect met de opdrachtgever bepaalt het hoofdingrediënt, het concept, en het wordt aangevuld met de kruiden van de omgeving

14 lessons from sri lanka

Les 5
less is more

mechtild linssen

Trotse bevolking

Trotse bevolking

We hebben Sri Lanka leren kennen als een prachtig en bijzonder ontwikkelingsland in Azië. Het is een multireligieus land, waar boeddhisten, hindoes, moslims en christenen vredig en verdraagzaam samenleven.

Het is een land van trotse mensen, trots op hun land, trots op elkaar en trots op zichzelf.

Weliswaar leeft 10% van de bevolking onder de armoedegrens, toch is er geen honger. Het onderwijs is goed georganiseerd. Sri Lanka heeft het laagste percentage analfabetisme van Azië.

De gezondheidszorg is goed en gratis.

In de jaren '70, toen het land een republiek werd, is de grond herverdeeld en zijn de industrieën genationaliseerd.

Aan de andere kant heeft er in de jaren '80 en daarna een heftige burgeroorlog gewoed met boeddhistisch extremisme tegen de tamils.

De tsunami heeft de oorlogsbijl doen begraven, maar die kan zo weer opgegraven worden. De vissers in de overstroomde gebieden zijn hun middel van bestaan kwijtgeraakt en hebben moeten wijken voor hotels van veelal buitenlandse investeerders en toeristen.

De kloof tussen arm en rijk groeit.

Toen wij er waren was de zittende president, die er al te lang zat, aan het proberen om opnieuw gekozen te worden. Toen we terug waren is toch een andere gekozen. Ik denk dat dit goed is voor de democratie.

Less is more

Hoogtepunt van de reis was wat mij betreft Kandalama Hotel van Bawa.

Met 'Less is more' bedoel ik:

- zo min mogelijk wanden,
- ruimten aan elkaar verbinden, in elkaar laten overlopen,
- de buitenwereld naar binnen halen

Dat heb ik zo mooi gevonden aan veel van de gebouwen die we gezien hebben.

Natuurlijk is dat eenvoudiger mogelijk in zo'n warm en constant klimaat.

Van inspiratie naar actie

Van inspiratie naar actie

Maar we kwamen thuis en zijn meteen begonnen meer ruimte te maken
in huis.

De wand tussen de woonkamer ter plekke van de eettafel en onze
slaapkamer hebben we weggebroken.

En de slaapkamer is naar boven verhuisd en mijn kantoor naar beneden.

Ik zit nu dagelijks feestelijk te werken en te genieten van de ruimte.

14 lessons from sri lanka

Les 6

vijf zintuigen beproefd

jan van amerongen

1

Als partner van Jeanne Dekkers en buitenstaander werd mij vergund mij onder te dompelen in de architectuur van Geoffrey Bawa en zijn epigonen die zijn bouwkunst navolgen. Een duizelingwekkend aantal projecten werden ons vertoond in een strak tijdschema, waarbij verbanden werden gelegd tussen de oude Boeddhistische, geïntegreerd in het dagelijks leven van de bevolking en de hedendaagse bouwkunst in Sri Lanka.

2

Door de discussies met en het luisteren naar Jeanne en haar collega-architecten kan ik nu door de gebouwen heen zien en de onderliggende filosofie van het gebouw in zijn specifieke omgeving en functie doorgronden. Middels de contacten, voor de reis gelegd door Menno en Aryan, werden wij dikwijls privé ontvangen op zeer bijzondere en paradijselijke pekken, die niet toegankelijk zijn voor normale toeristen en reizigers.

3

De gesprekken tijdens de heerlijke, vulkanisch gekruide maaltijden borrelden en stoomden van enthousiasme en opbouwende kritiek. Het viel mij op dat Bawa veel gebruik maakt van de aanwezige plantengroei: rotsen, waterpartijen, bodemgesteldheid en het omringende landschap bij het ontwerpen van zijn gebouwen. Geniaal!

4

In dit verband is het opmerkelijk dat Jeanne Dekkers enige tijd geleden een onderzoek is gestart naar de zintuigelijke beleving van de ons omringende omgeving en deze zintuiglijkheid een grotere plaats te laten innemen in de bouwkunst. Bawa zag reeds veertig jaar geleden de architectuur als een middel om alle zintuigen te strelen.

5

De laatste - vrije - dag van deze bijzondere reis werd door ons benut om de door Hollanders aangelegde grachten en fort uit de zeventiende eeuw te bezichtigen. Bij de zeer authentieke vismarkt ontmoetten wij een schipper die bereid was om een boottocht van twee uur te maken over de waterwegen en mangrovebossen van Colombo. We werden gewezen op prachtige vogels, reptielen, vissen en flora, dit voor een luttel bedrag. Na afloop gaf ik een fooi. De schipper was zo dankbaar dat hij ons uitnodigde in zijn bescheiden huis voor thee en versnaperingen met de familie.

Wij gingen als vrienden uit elkaar, zoals wij nu ook bevriend zijn geworden met dit prachtige land.

14 lessons from sri lanka

Les 7

materiaalgebruik

evy augusteijn

je bouwt een huis en gebruikt:
hout
beton
staal
stucwerk

Arch. Thisara Thanapathy

hout (teak)

veel trappen zijn van houten delen

Arch. Anjalendran Ekanayake

A close-up photograph of a wooden sliding door mechanism. The door is made of teak wood and features a woven lattice pattern. The mechanism includes a metal track and a sliding component. The door is set against a concrete floor.

hout (teak)

schuifdeuren
met prachtig loopwerk

hout

een tafel en een stoel
very basic
gelakt in de prachtigste kleuren

St. Bridget's Montessorischool

hout (teak)

ook als constructiemateriaal
gefiguurzaagd in traditionele vormen

Seema Malaka Tempel, (Onanda Ollanda)

beton(look)

geen tegels, geen natuursteen
even vergeten: de waskom in beton!

Hotel Alakamanda, Anuradhapura

beton(look)

ook voor meubels
zwaar genoeg om niet te verplaatsen?

Kalundewa Retreat, Dambulla

A photograph of an outdoor dining area at the Kalundewa Retreat. In the center, there is a square table and four chairs made of light-colored wood. The table and chairs have a minimalist, geometric design. The furniture is placed on a wooden deck. In the foreground, there is a paved area made of irregular, reddish-brown stones. The background is filled with lush green trees and foliage. The text 'beton(look)' is overlaid in red, and 'meubels: helemaal van beton kan ook, zelfs de stoelzittingen' is overlaid in white. The location 'Kalundewa Retreat, Dambulla' is noted in the bottom right corner.

beton(look)

meubels: helemaal van beton kan ook,
zelfs de stoelzittingen

Kalundewa Retreat, Dambulla

beton(look)

kan ook: bankje geheel uit beton

Subothi Education Centre, Piliyandala

beton(look)

helaas overgeschilderd
maar mooi in het gras

Jetwing Beach Hotel, Negombo

staal

vooral hekwerken

Lunuganga Estate, Geoffrey Bawa

A photograph of a staircase with a black metal railing and a white wall. The railing consists of vertical black bars. The wall is white and has a horizontal ledge. The floor is made of large, light-colored tiles. The text 'staal' is written in red in the center of the image.

staal

ook vele trapeuningen

Dharmavasan and Julie house

staal

dubbelgebruik van een hekwerk

Cadju Tree House, Tangalle

staal

hekwerk uit vroeger tijden

Sigiriya

staal
(?)

als kunstwerk
of de opera Mechtilda?

garden

A photograph of a building's interior courtyard. On the left, a large green column stands vertically. To its right, a black metal staircase with a decorative railing is visible. Further right, a tall, narrow vertical steel structure, likely a construction lift, extends upwards. The background is a light-colored wall with several windows featuring green frames and shutters. The word 'staal' is written in red text over the vertical steel structure.

staal

bouwlift tijdens de bouw
geïncorporeerd in het hotel
(?)

Ahungala Heritage hotel (Tritonhotel)

stucwerk
voor wat er overblijft

House Colombo, arch. Ekanayake

stucwerk

zelfs voor trapeuningen

Heritance Ayurveda Maha Gedara

stucwerk

trapeuningen
ook in kleur

St.Bridget's Montessorischool

stucwerk

witter kan haast niet

hotel

en wat doen wij?

je verbouwt een huis en gebruikt:

hout
beton
staal
stucwerk

Evvy Augusteijn

14 lessons from sri lanka

Les 8

's lands wijs, 's lands eer

tijmen ploeg

Het meest indrukwekkende van Sri Lanka, wellicht aangestuurd door de almachtige BAWA en (vooral) door de latere werken van zijn volgelingen is, het modernisme omarmen vanuit de 's lands wijs, 's lands eer'-gedachte.

Het gevolg is, de natuurlijke elementen zoals zon/wind/regen/warmte erkennend, incorporerend in een volstrekt eigentijds project, zonder geforceerd over te komen.

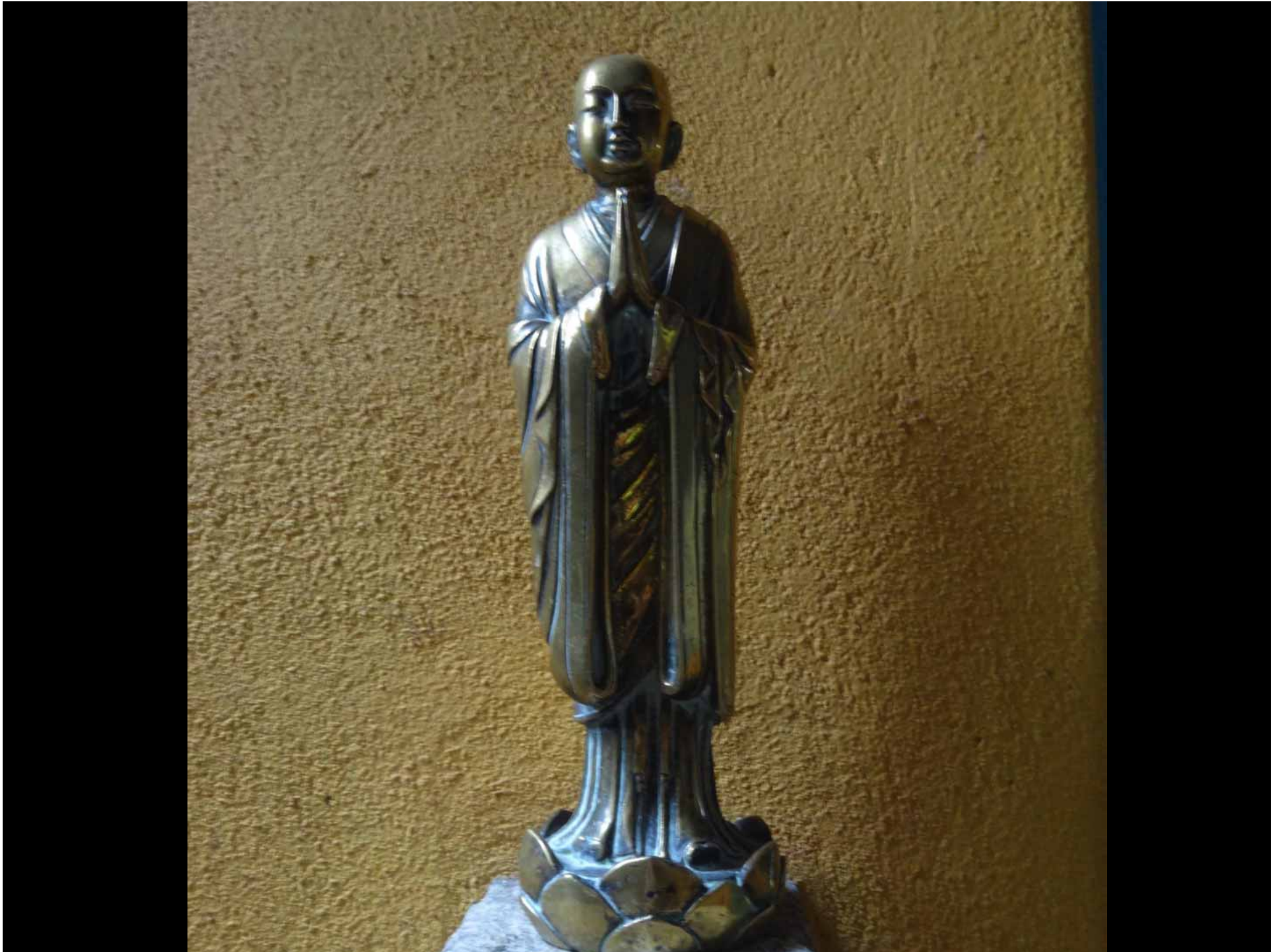
Dit in tegenstelling tot het (vaak) geforceerde modernisme van veel glas en veel airco.

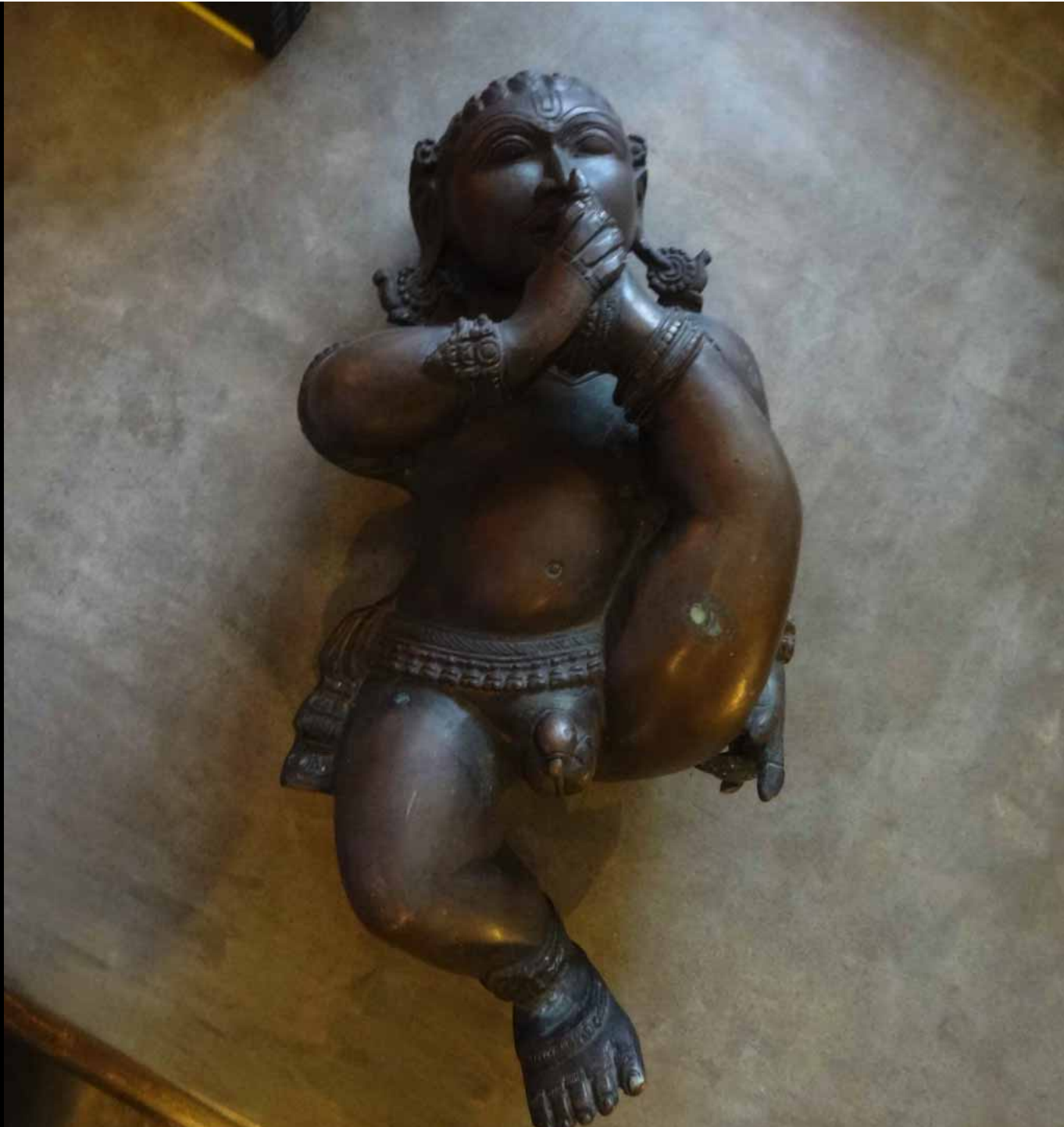
Ik heb nog nooit zoveel boeddha's gezien. Eén van mijn opdrachtgevers verzocht om een lachende boeddha. Ik heb in vrijwel elk huis één of meerdere/vele boeddha's gezien. Uiteindelijk is het gelukt om een (kleine) lachende boeddha te scoren. Hij was er heel blij mee!

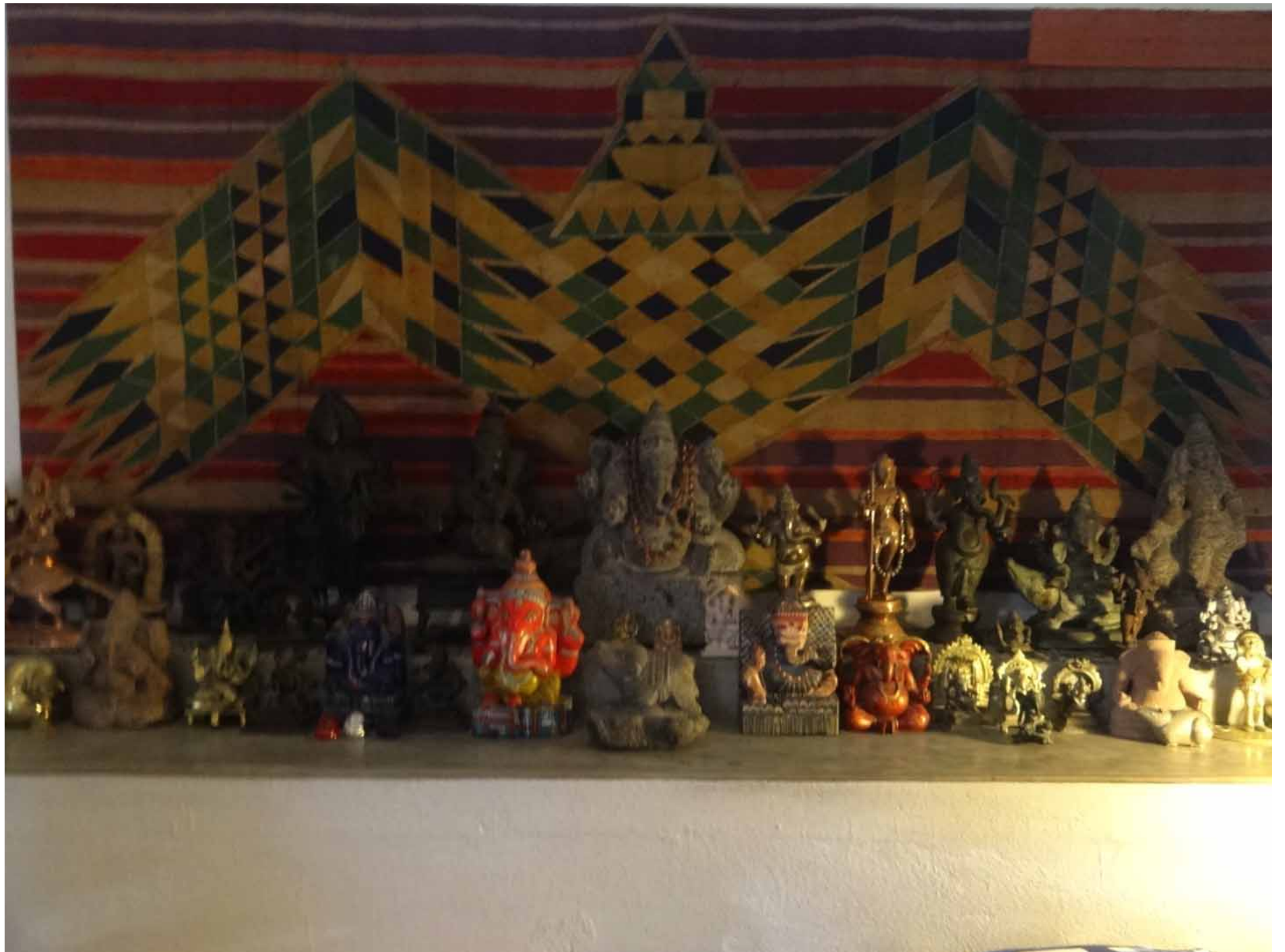

14 lessons from sri lanka

Les 9

liefdevolle vriendelijkheid

menno ongering

- Het leuke van een architectuurreis voorbereiden is, dat je al zoekend naar interessante projecten in een land, via internet en via mails met architecten en huiseigenaren steeds op interessante zijsporen wordt gezet.
- De boeddhistische monnik Ananda Olanda, die ons wat beginselen van het boeddhisme ging toelichten in een tempeltje van Bawa, vertelde dat een van de hoofdprincipes van het boeddhisme is dat je elkaar benadert met liefdevolle vriendelijkheid. Hij had volgens zijn mail ook nog een interessante architect voor ons, Madhura Prematilleke.
- Nu heeft iedereen wel een interessante bouwkundige huisvriend dus met enige scepsis ging ik zoeken op internet, naar zijn bureau: het team Architrave (www.teamarchitrave.com)

Op hun site vond ik naast een item fun stuff: waarin we de bureaumedewerkers zien op allerlei feestelijke uitstapjes, een manifest over hun drijfveren.

- Build **in and out** - dissolve barriers between inside and outside
- Build **slender** - reduce mass, get slim, make natural light and ventilation possible
- Build **robust** - lets go to ruin gracefully, reduce the need for maintenance
- Build **light** - lightweight structures, layers and skin: touch the earth lightly
- Build on what's **leftover** - adapt the existing, bring history to life
- Build **ordinary** - seek out the beautiful in the everyday, regular is the new special
- Build **safe, not sterile** - kill hazard, don't kill joy
- Build **local** - feed off local material, local skills
- Build **interim** - affordable now, grow later
- Build **hope, not ambition** - architecture should offer hope to grow, not be heavy with ambition

- Een mooi moment, om je te realiseren dat we niet meer te maken hebben met een primitief derde wereld land maar een land dat midden in de wereld staat. We besloten om hem ter elfder uren in het program op te nemen, hoewel ons reisboekje en programma al flink vol waren.
- Op mijn mailtje reageerde Madhura heel enthousiast: natuurlijk wilde hij ons iets vertellen over zijn bureau en werk.
- In Sri Lanka nam hij ons mee langs zijn projecten in Colombo, zoals een poëtisch tuinpaviljoen bij een verbouwd woonhuis, zijn eigen nieuwe huis in aanbouw en het row house¹ en regelde bezoeken aan een beschadigd woonhuis door de tsunami, wat hij had verbouwd tot mini hotel en bezoek aan the Green house op een golfterrein, beide later in onze excursie en passend in ons reistraject.

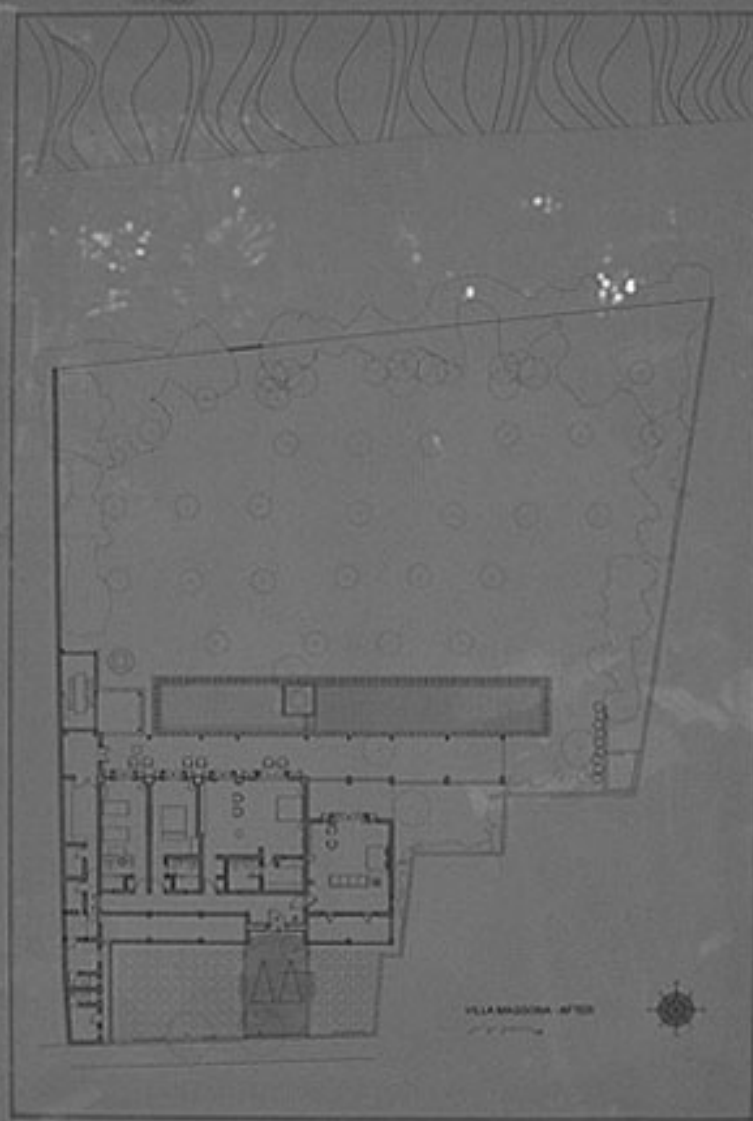
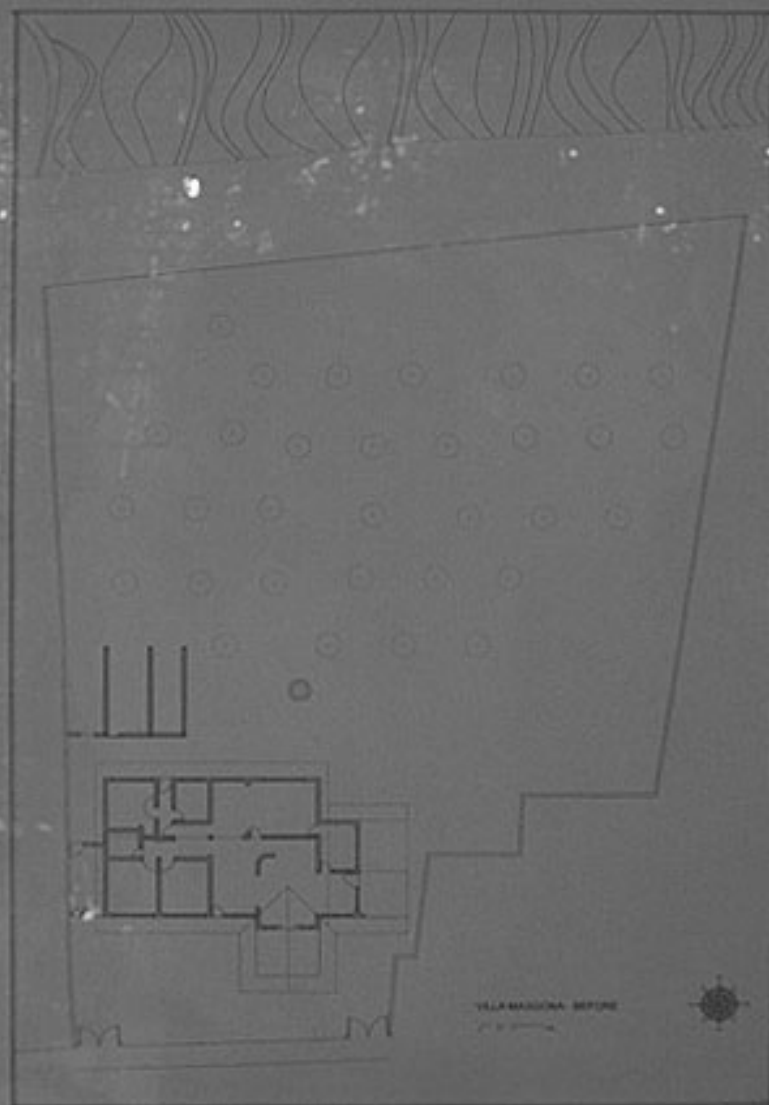

- Verder bood hij onze hele groep in Colombo een uitgebreide borrel aan in een prachtige Engelse roeiclub aan een meer in Colombo en later op onze excursie een ontbijt in het mini hotel. In gesprek met Madhura bleek hij in februari 2015 een architectuurcongres te organiseren in Colombo, met o.a. Glenn Murcutt en Kenzo Kuma en verkenden wij mogelijkheden om workshops met studenten in Colombo, met gastdocenten uit Nederland te organiseren.
- Madhura en zijn vrouw Jennifer, gaven ons verschillende zaken mee;
- In de beste boeddhistische traditie; liefdevolle vriendelijkheid en daarnaast,
- interessante projecten om te bezoeken. Projecten die nog in onze reisgids ontbraken,
- Dit zijn de redenen voor mijn kleine aanvulling op de reisgids.

14 lessons from sri lanka

Les 10

verleden naar heden

juliëtte daniëls

GEOFFREY BAWA

EXPONENT VAN DE
ONVERBREKELIJKE KETEN VAN
VERLEDEN EN HEDEN

Juliëtte Daniëls

LUNUGANGA

- Een unieke creatie
- Versmelting van Europese en Aziatische landschappelijke tradities
- Bawa's geboorte als architect

LUNUGANGA

Tuinarchitectuur, een Romeinse uitvinding → creëren van landschappen → waterpartijen, beplantingen, golvingen van het terrein worden voor 't eerst tot een harmonieus architectonisch geheel geïntegreerd.

Bawa o.a. beïnvloedt door Villa Orsini bij Bomarzo Italië, de 18^e eeuwse Engelse landschapstuinen Stowe en Stourhead maar ook de lange traditie van landschap en tuinaanleg in Sri Lanka zoals in Anuradhapura en Sigirya. (Foto's Lunuganga). Het tuinproject in Lunuganga, vanaf 1948, wekte Bawa's latente belangstelling voor de architectuur tot leven. In 1954 naar Engeland voor opleiding tot architect -1957)

Tradities

Een selectie uit tradities
en ervaringen die terug
te vinden zijn in de
architectuur van Bawa:

Ruïnes, rotsen,
bestaande niveaus
integreren in de
architectuur

Tradities

In de Renaissance werden ruïnes geïntegreerd in de Italiaanse liefdestuin; terwijl rotsen geïncorporeerd in gebouwen herinneren aan een klooster en koninklijke paleizen uit het Sri Lanka van de 1ste eeuw na Chr. Geassocieerd. (Foto's Dambulla Cave temples en Ruhunu universiteit, Matare)

Water

Een spiritueel, sensueel en esthetisch element

Water

De Serpentine werd in het 18^e eeuwse Engelse tuinlandschap het overheersende element maar is al sinds de vroegste bewoning in Sri Lanka een sleutelelement in cultuur en landschap. Al in de 5de eeuw v. Chr. werd de aanleg van Kasyapa's koninklijke watertuinen bij Sigiriya Rock gezien als een uitzonderlijk tuinontwerp dat de indruk van symmetrie geeft maar in werkelijkheid asymmetrisch is. Ook Bawa gebruikt in zijn architectuur veel water voor verbindingen tussen buiten en binnen en de illusie van symmetrie. (Foto's The Blue Water hotel, Wadduwa en Eco hotel Vil Uyana, Sigiriya)

Frangipani

‘The shape of a tree or a shadow points the way’
(Bawa, 1990)

Frangipani

(Foto's 33rd Lane Colombo, woonhuis Bawa; Mihintale heilige heuvel 9^e eeuw BC; SOS children's village Mampitiya; Lunuganga)

Symmetrie?

Symmetrie?

Beeld van koning Tissa (250/210 BC) 1ste koning die Boeddhistisch werd, Mihintale; bibliotheek van Ruhunu universiteit, Matara; The blue water hotel, Wadduwa; Subodhi Instituut Piliyandala.

**Bawa, creaties tot stand gekomen
door unieke verbindingen tussen
heden en verleden**

Bawa, creaties tot stand gekomen door unieke verbindingen tussen heden en verleden

‘In front of the house is a frangipani, which consists really of two trees whose trunks were twisted round each other, after which the branches were weighed down with big stones so that they stand almost horizontally and leaves make a large flat parasol. When a family of peacocks settles on its branches it is like looking at a Chinese plate.’
(Geoffrey Bawa, date unknown)

14 lessons from sri lanka

Les 11

**schoonheid v/d eenvoud
schoonheid v/d gedachte**

bart duvekot

14 lessons from sri lanka

Les 12

leren van Bawa

jeanne dekkers

Schetsen Sri lanka

Jeanne Dekkers

opname Jeanne dekkorilanka 2:15

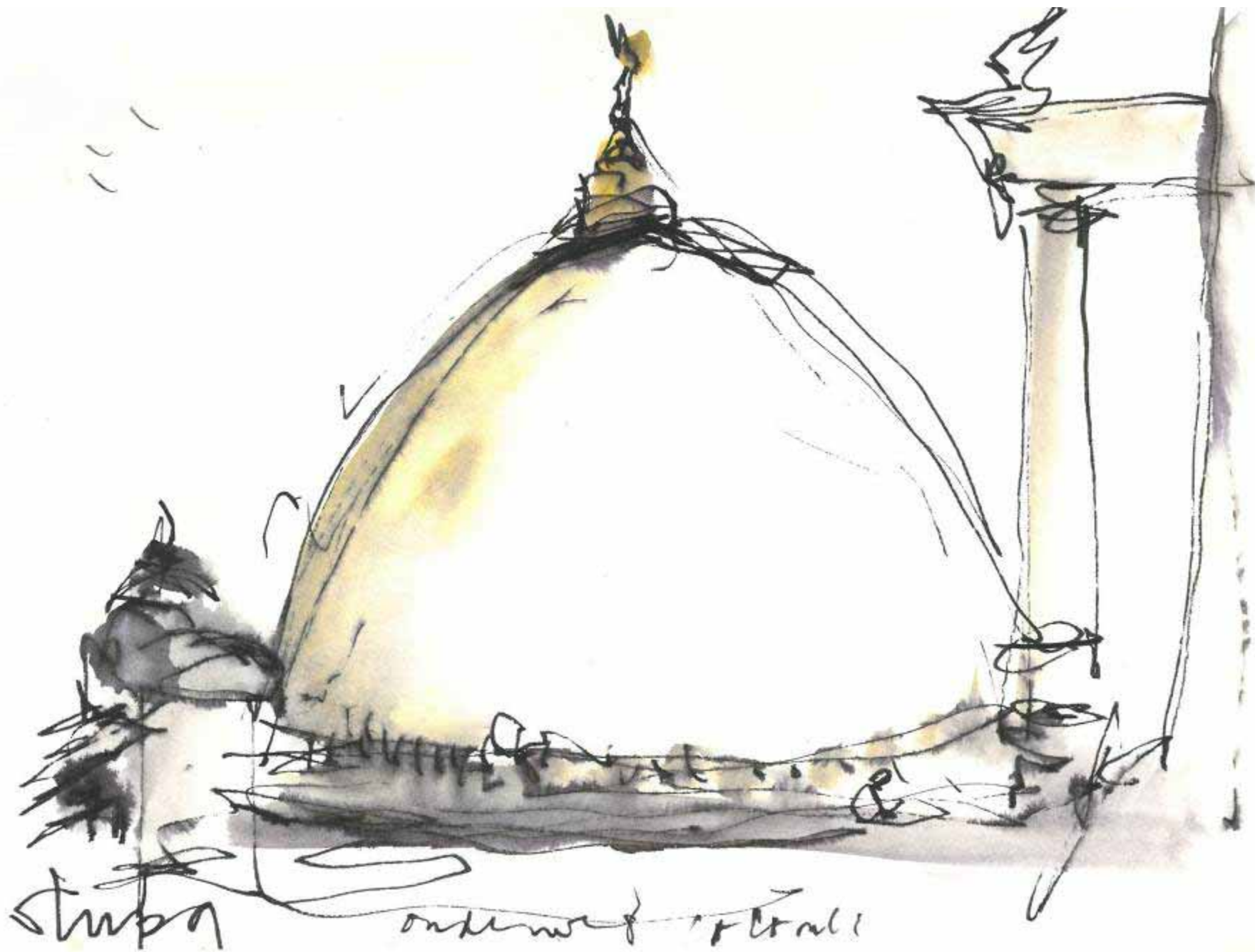
vertruk Schiphol - Dubai - Colombe 12.30 8 APR 2014

lobby house open ~~Exterior~~ mar. 20 14 ^{at home} still!

Colombo 2017

colombo
10. 11. 2079
Had kilian from

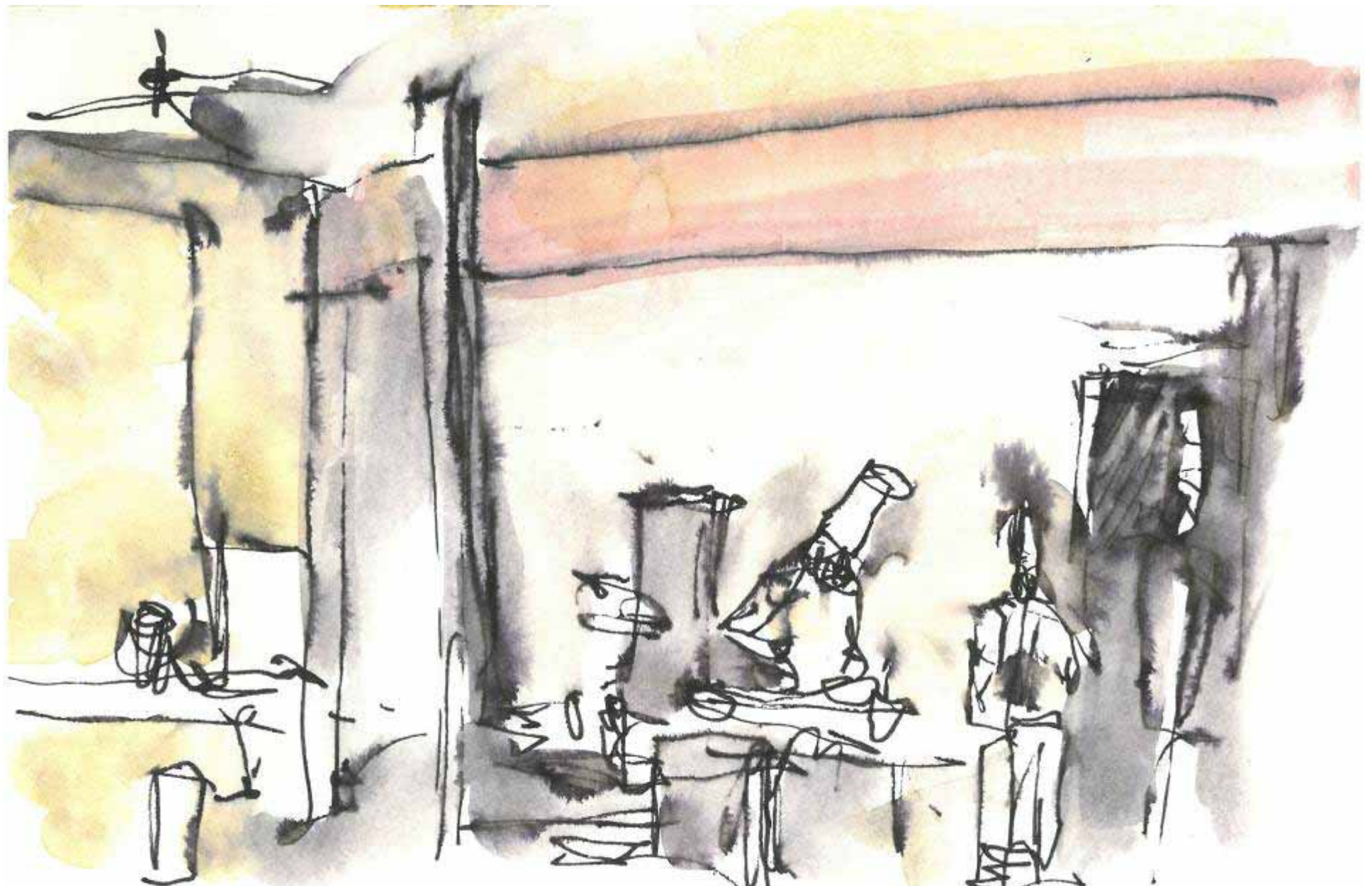
Thungel Seema Malaka
Beira Lake
Annonas ollanda

Wachten

A watingen brown ficus dacht Jan

1900

ontwerp in twee gedeeltes tot de kolommen 12.11.2014

mit licht und gelb

Colombo
12. 11. 2014

felonka cocombo 12.11.2024

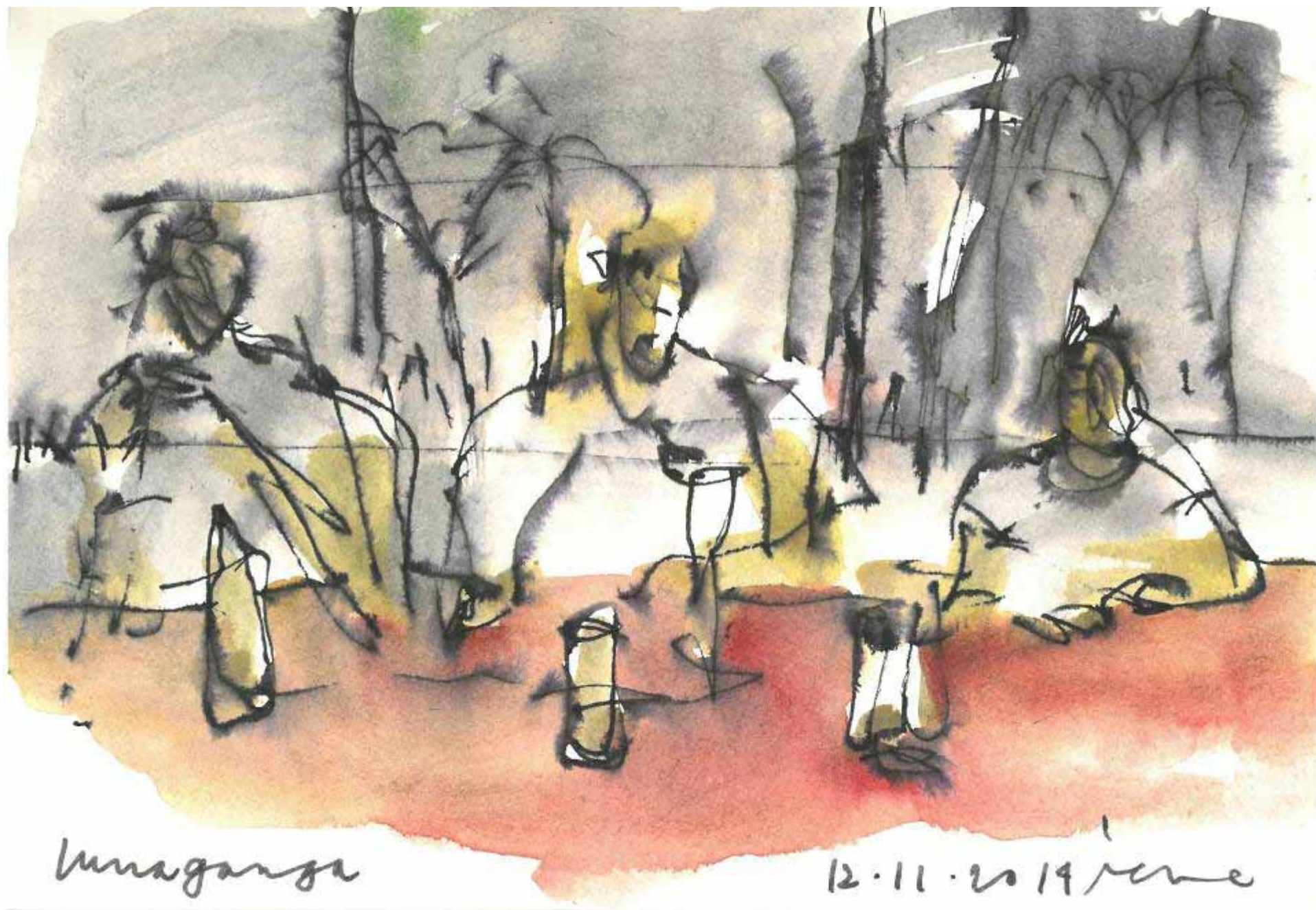

Rijstvelden en palmblomen . 13.11.2014 rine

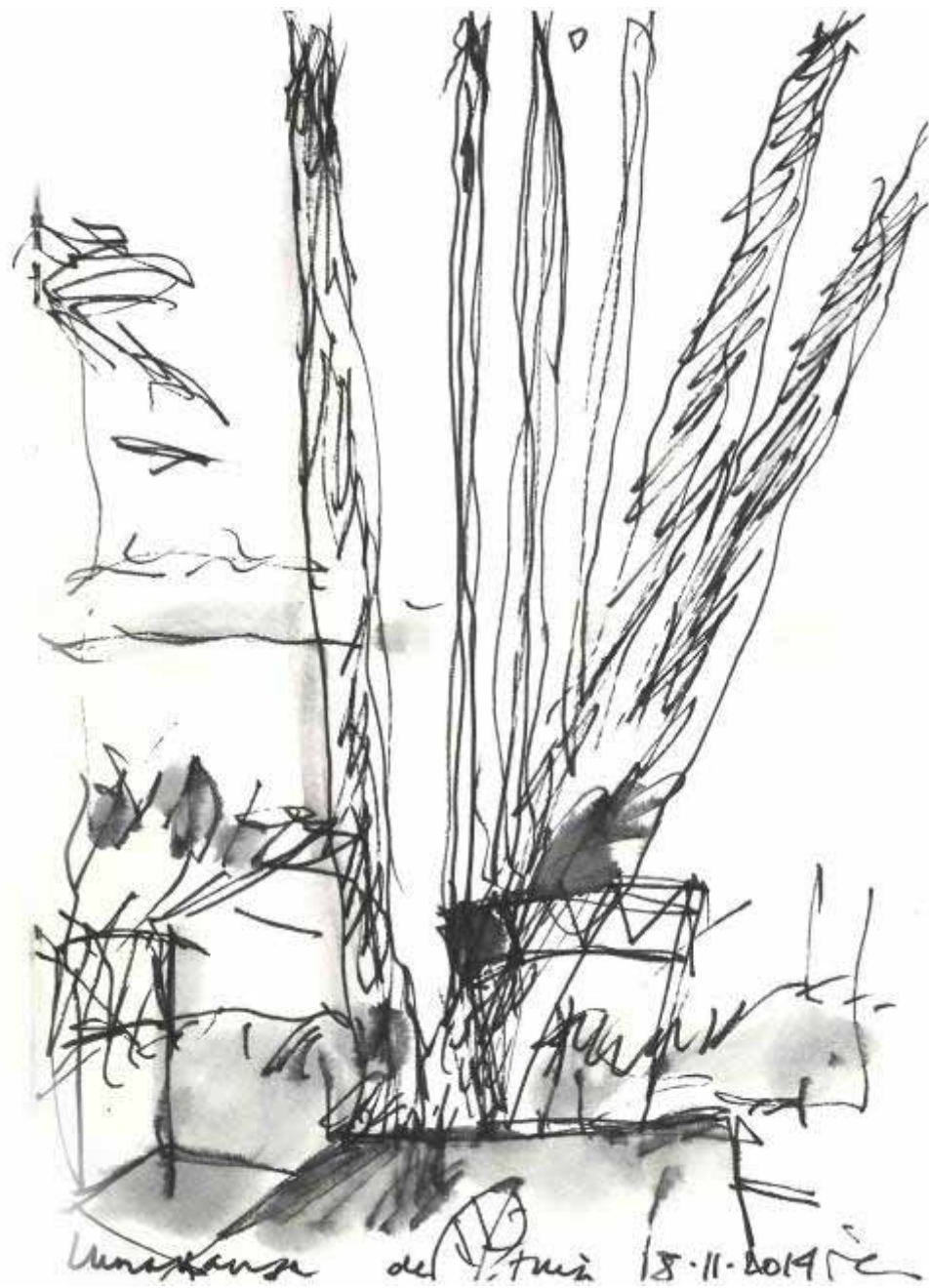
pili yandela

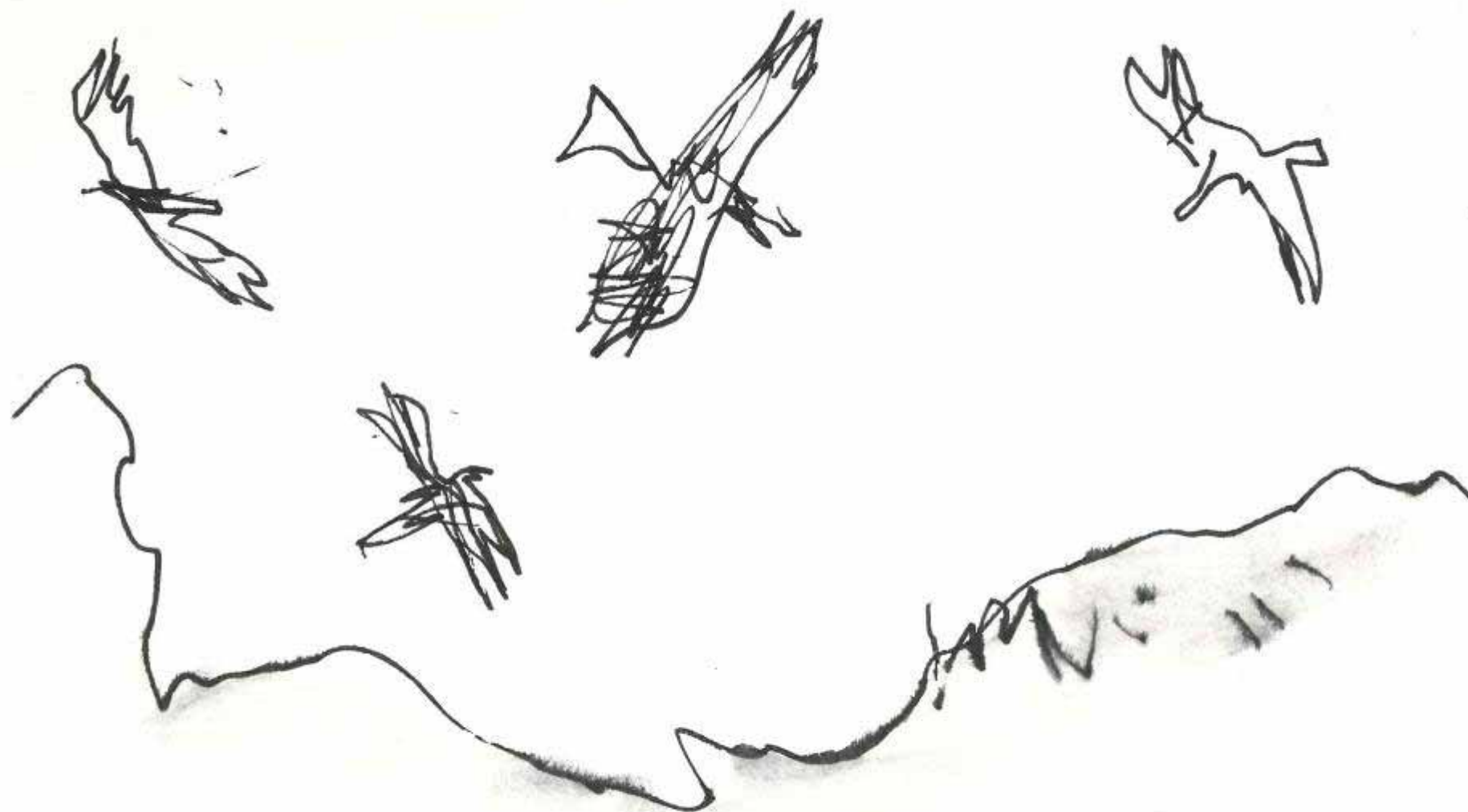

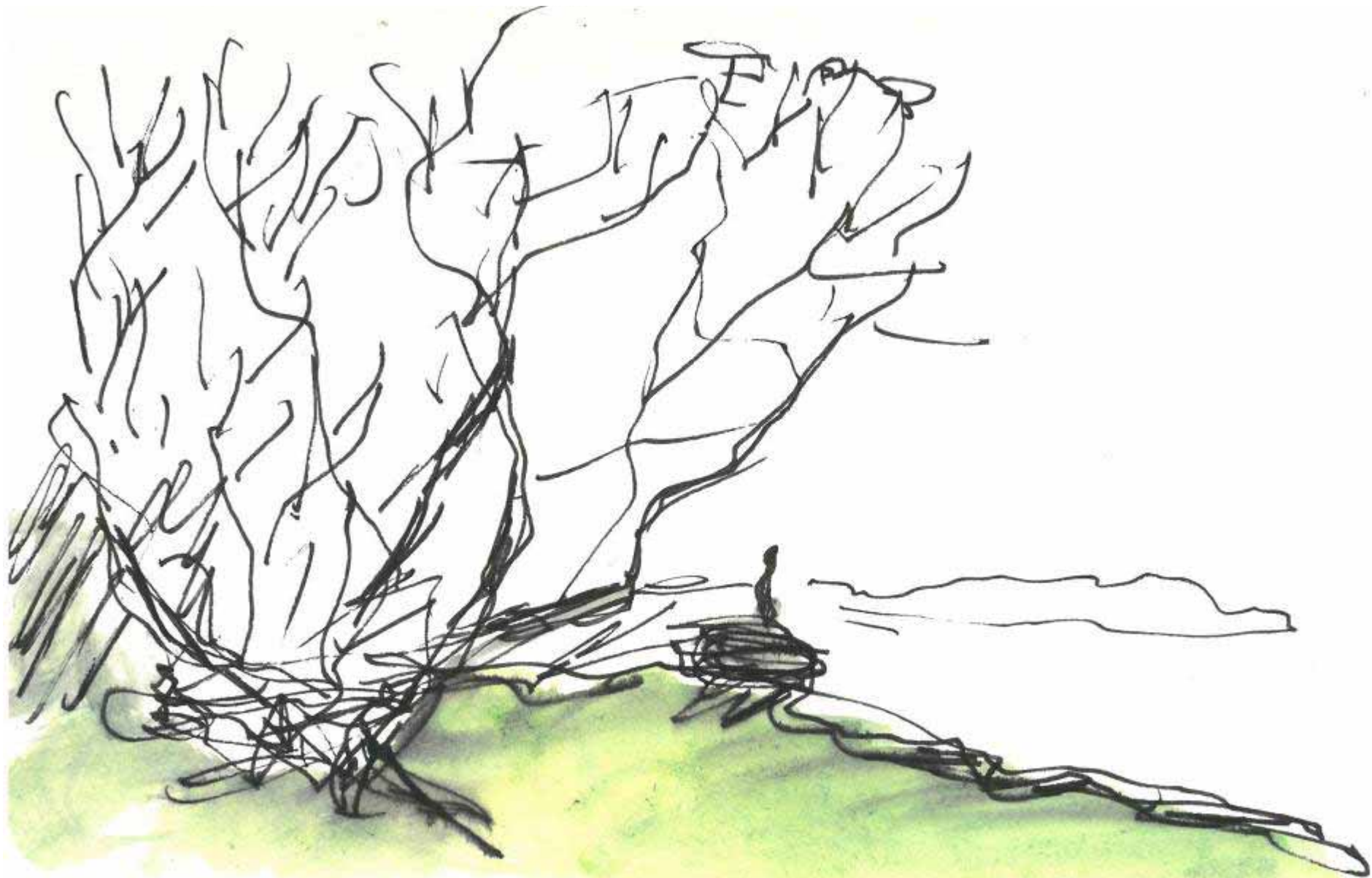
lunaganga

12.11.2019 / rme

Profogels boven Unaganga 15 Nov 14

Unazanga

12 nov 2014

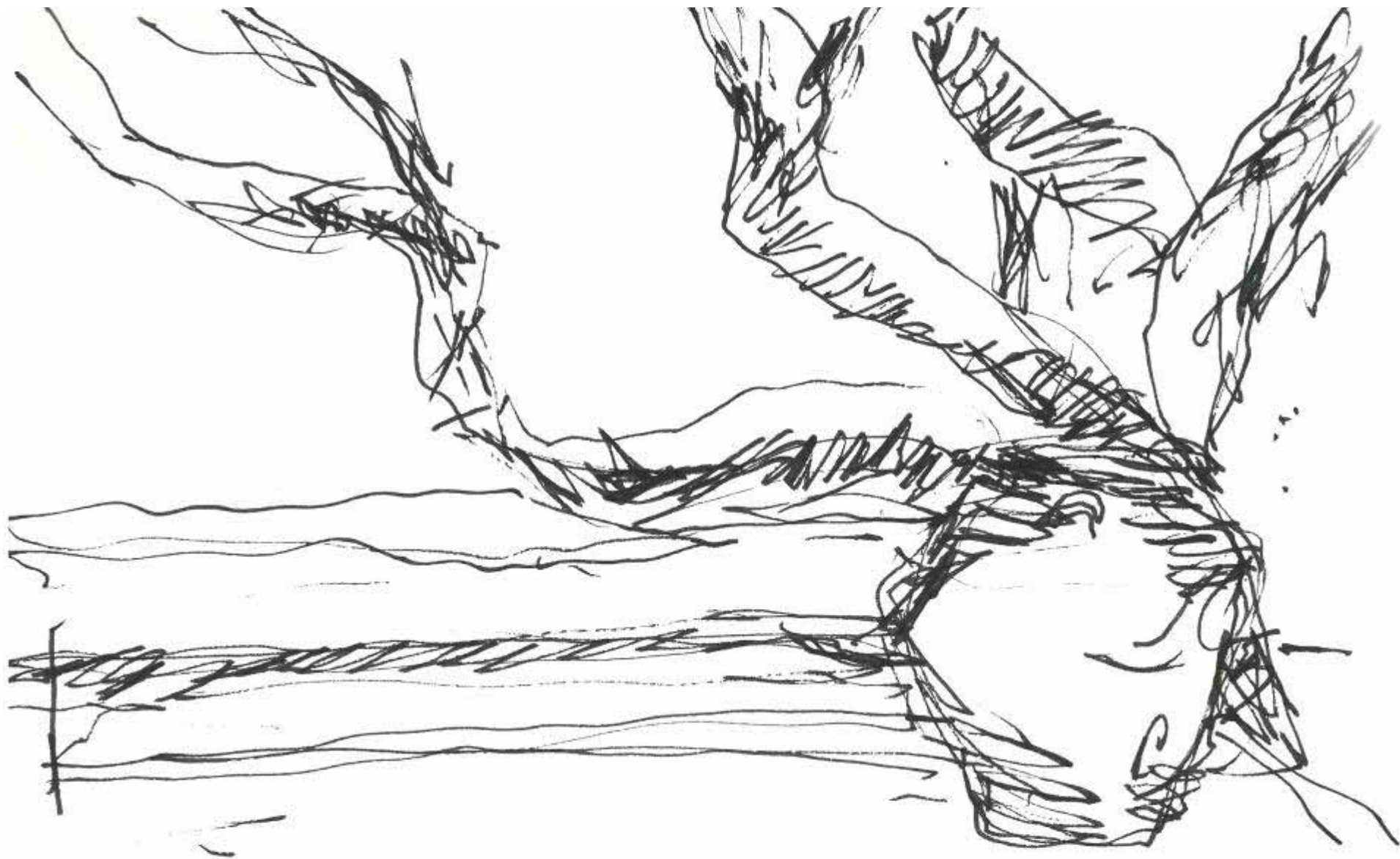

muntirun khanggo ¹²/₁₁/₁₀

sketch in Dusseldorf 12.11.2014

witzicht fennas dunegnon 18.11.2014 iene

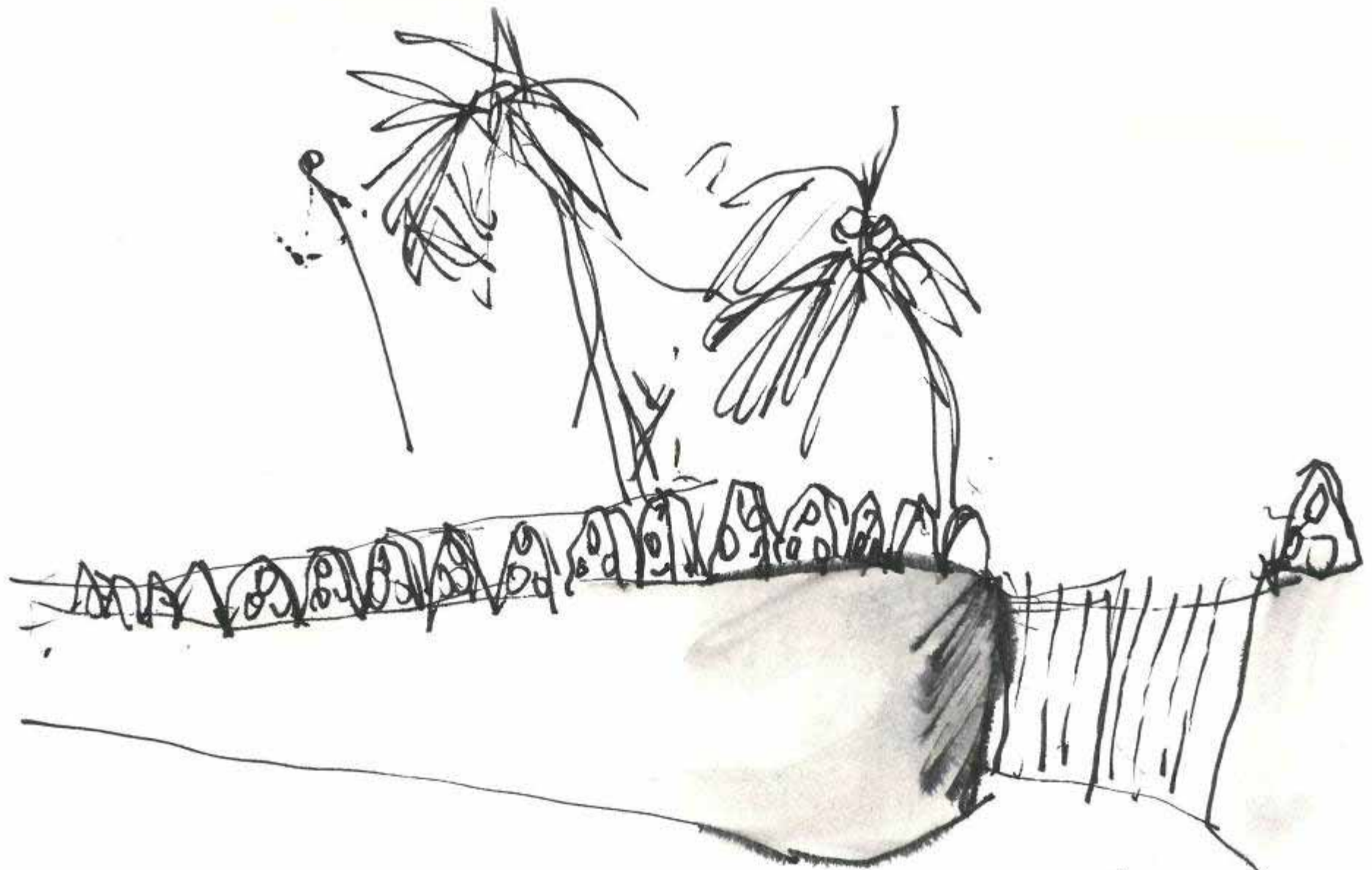
rare in lunaganga 13.11.2014 me

Juëlma & Marcia Azevedo Benedita 13.11.2014

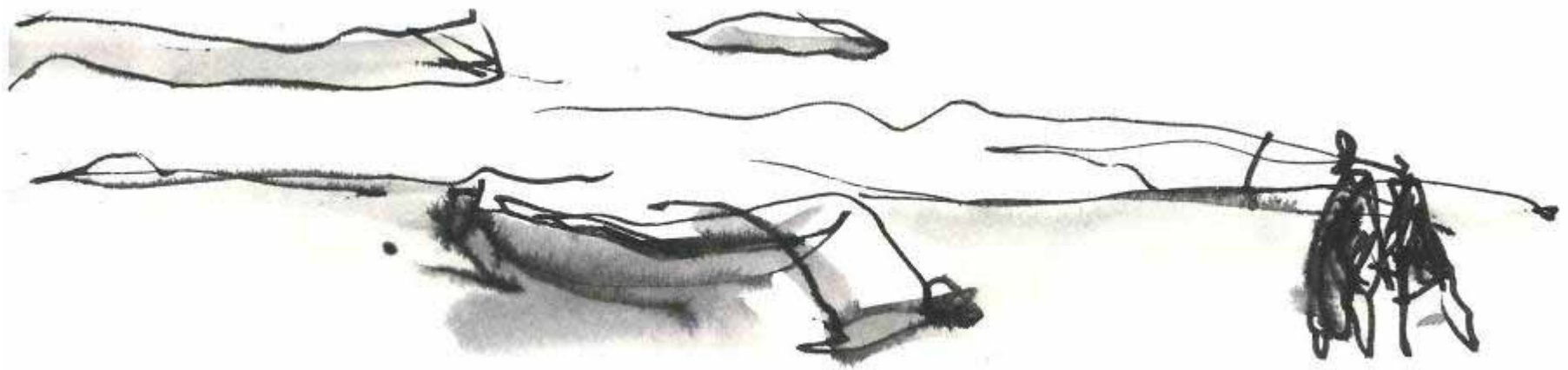
teacundupit Asani Dentata 13.11.2024 rse

mur on temple complex 14.11.2014 jcm

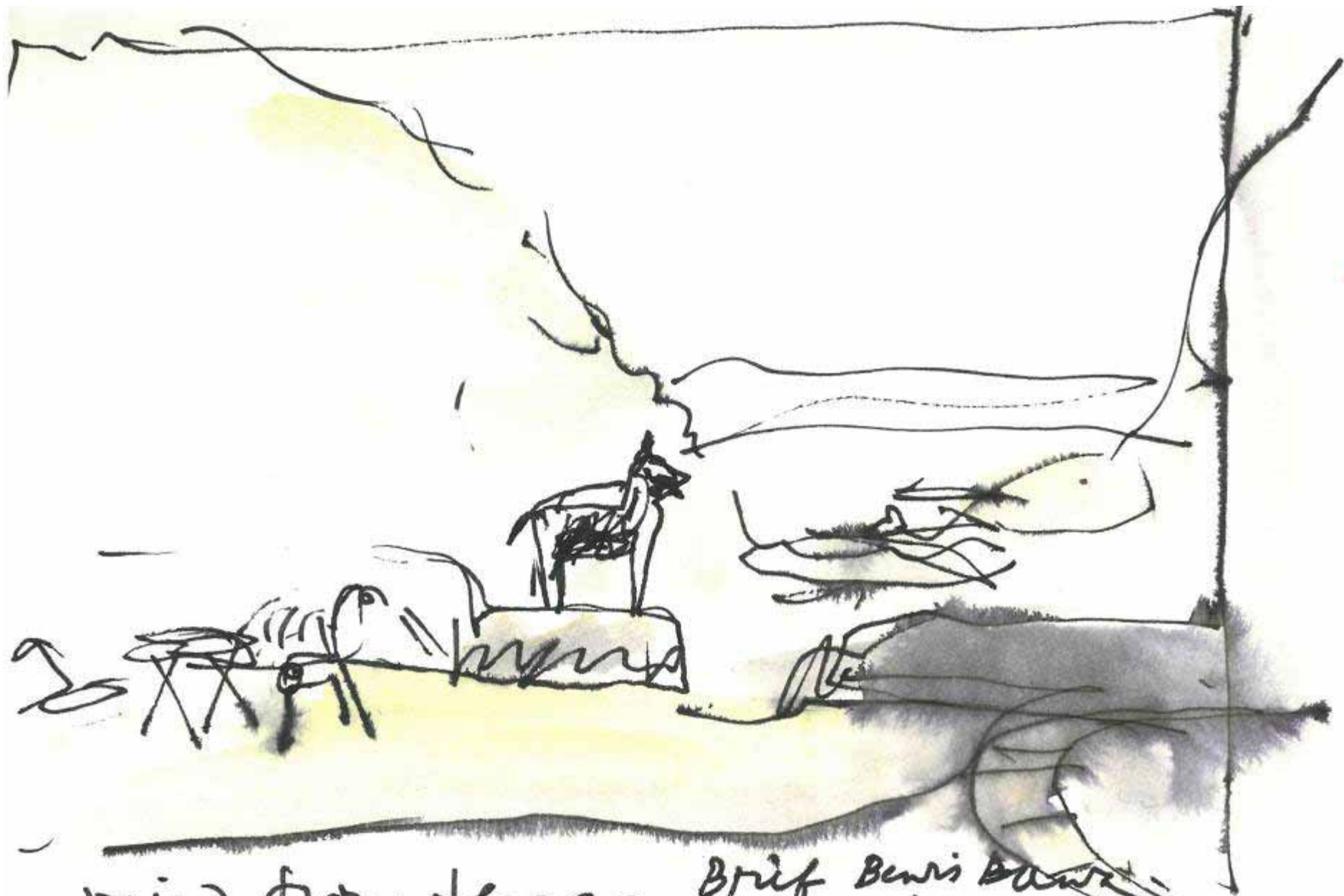
palmboomen langs strand miakurst 14.11 2014

strand met vissersboot — 14.11.2014 rive

Stoppen voor klein paradijs & tempel ^{14.11.19} Rome

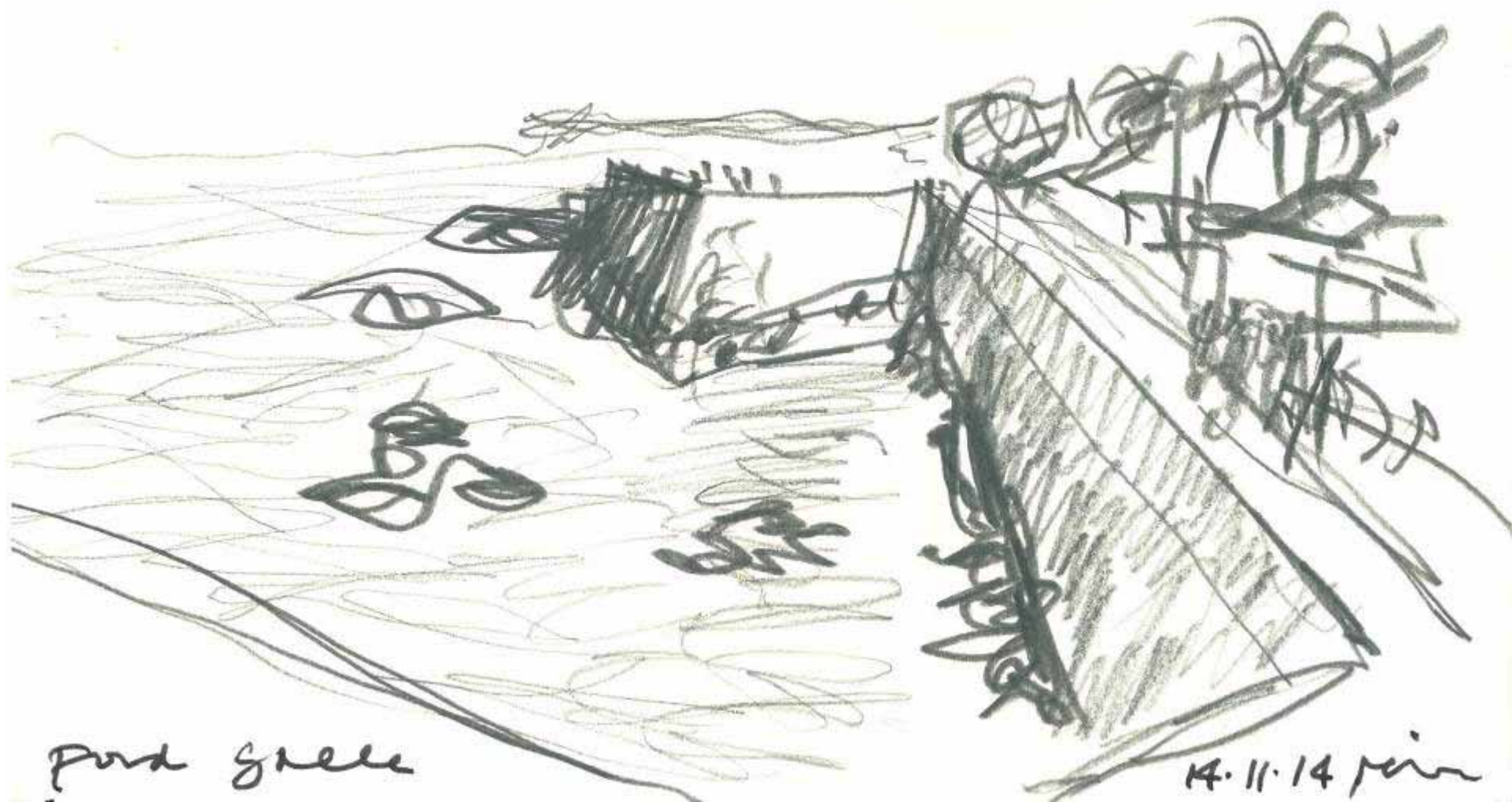
view from terrace. Brief Ben's Bower
garden 14.11.14 Mene

foto & sketsen bij mijnna BRIEF BEWEEBAWA 14-11-2014

fishboat near Mirissa 14.11.2014
Kenne

Pond scene

14.11.14 pin

11

Witricht vuntoren Poed galle

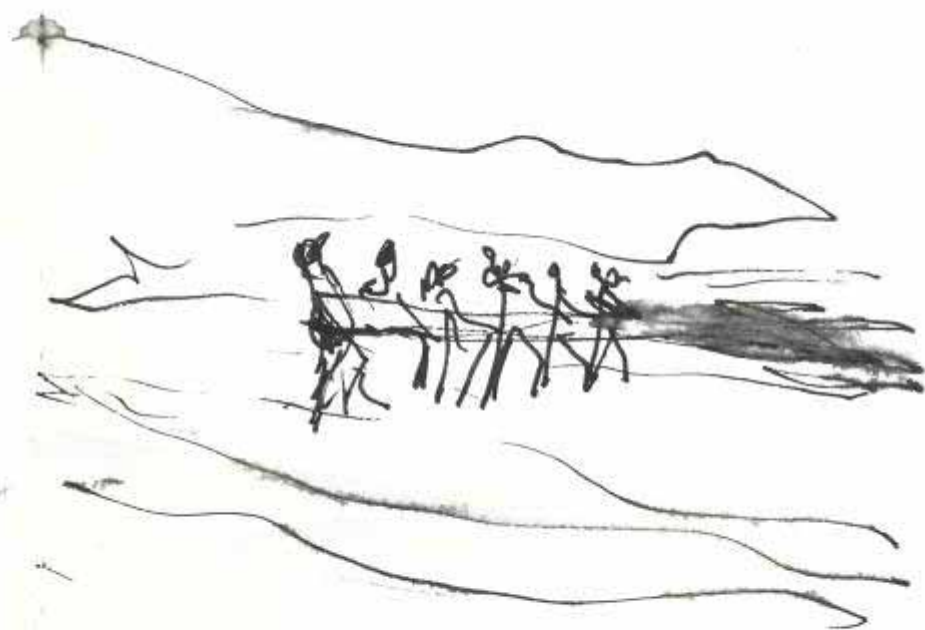
14.11.14/ene

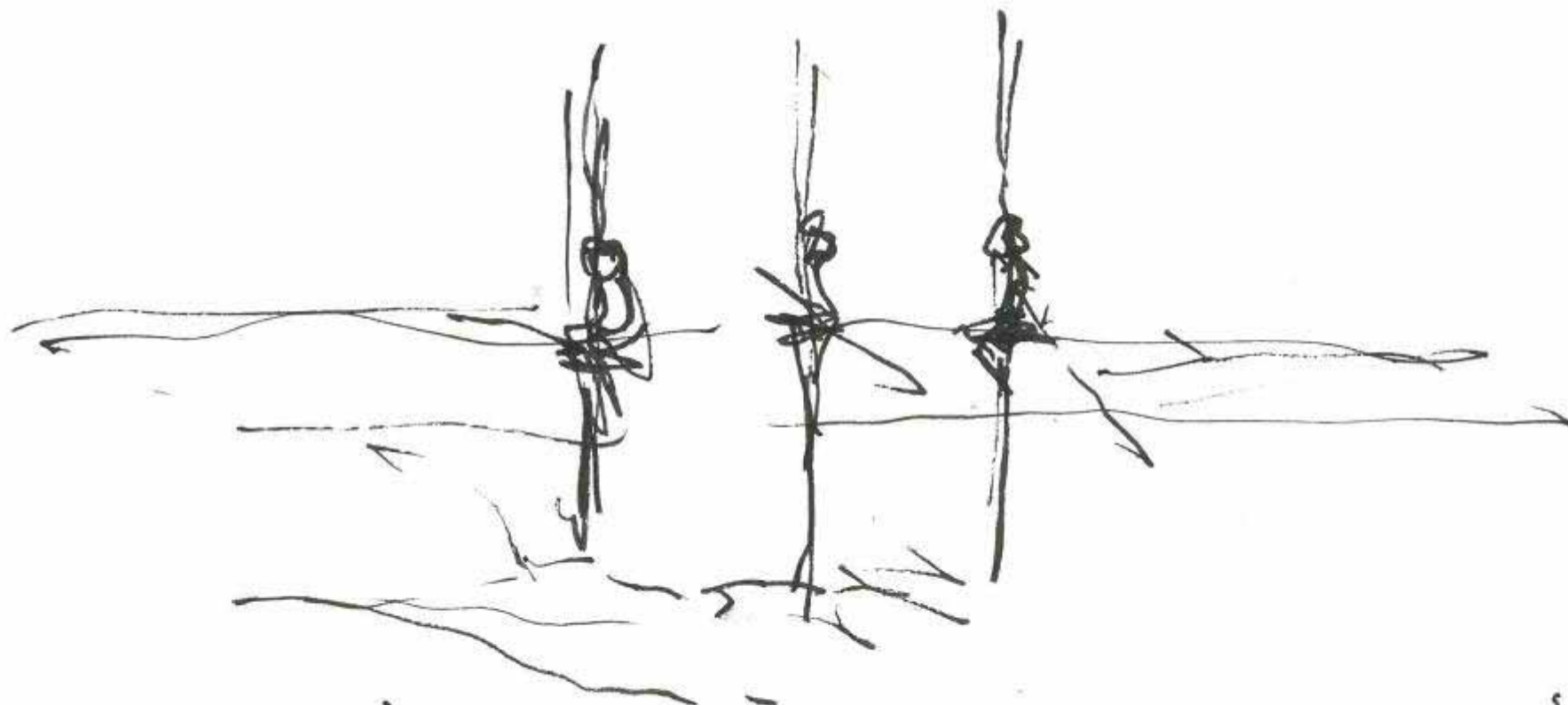
van in Galle. 14.11.2019

frangipani wit met geel hart

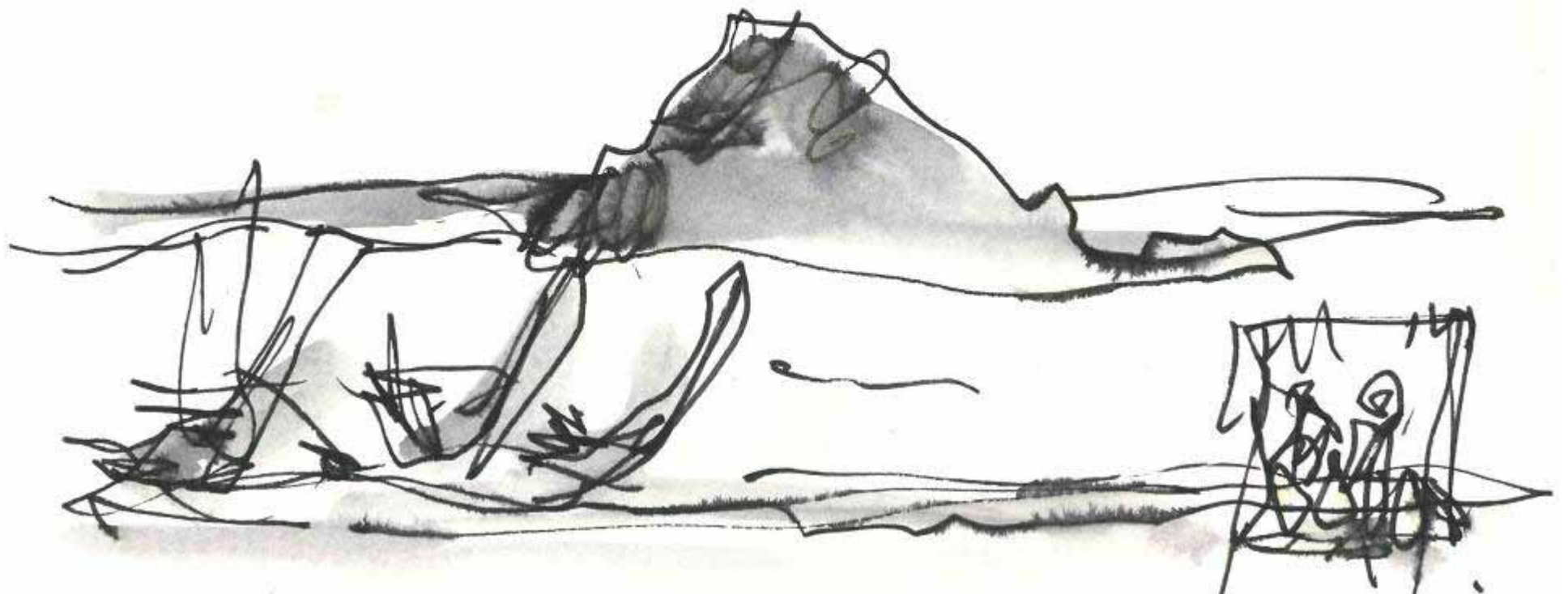

visseren hebben net opgesteld 15.11
2014

paawissu

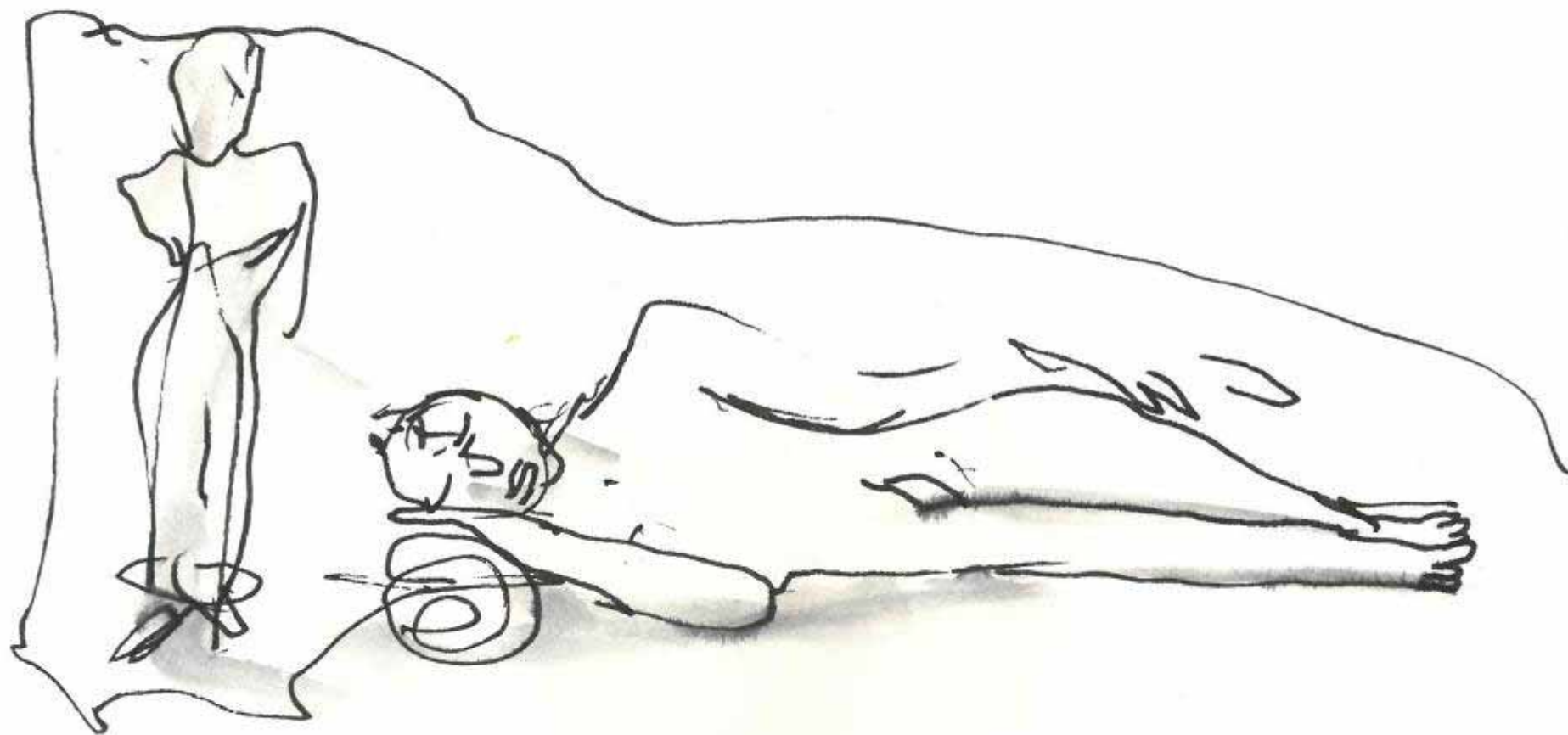
15.11.2019/me

hier is de vis spantelvers 15.11.2014 riu

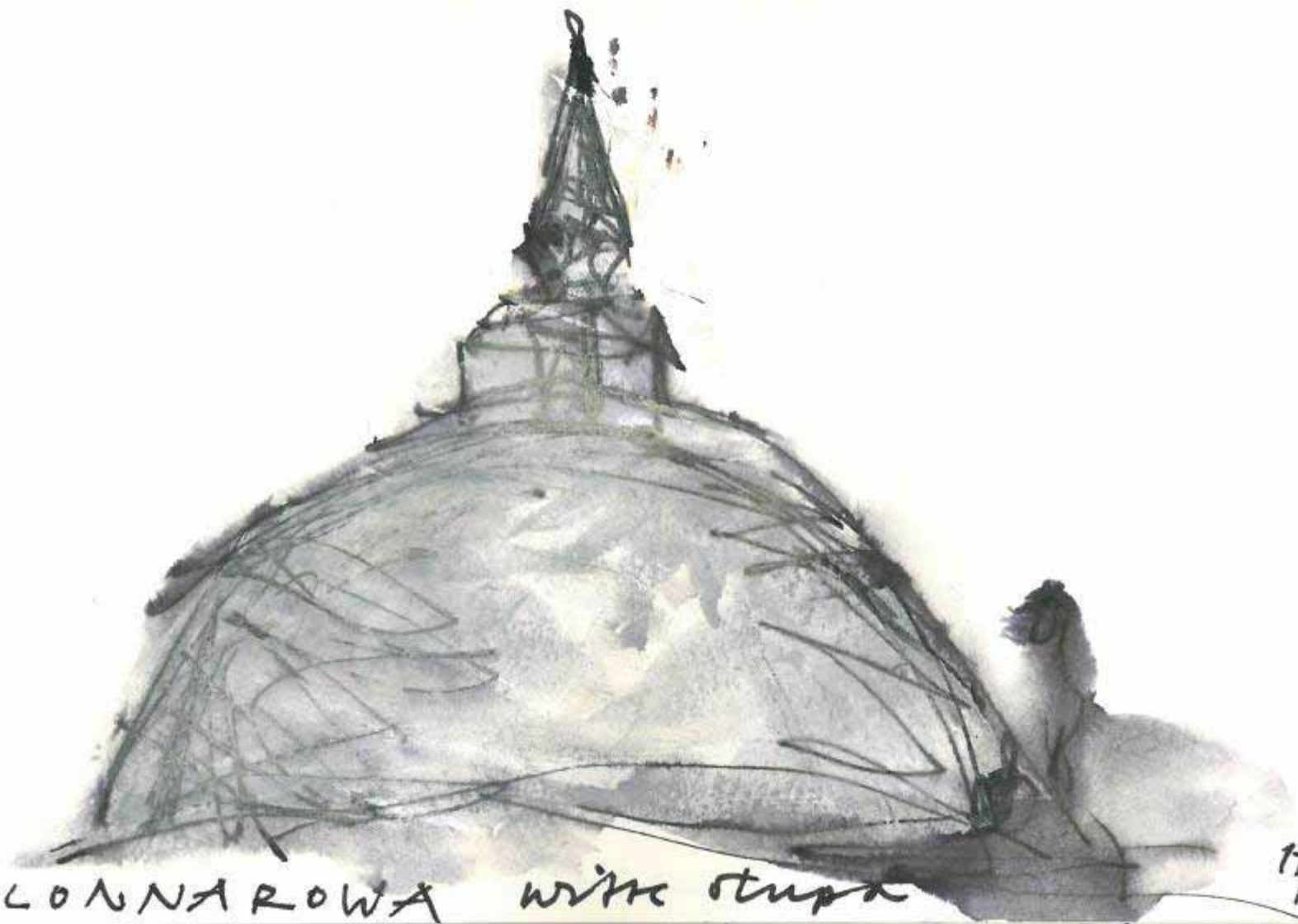

Trangelle Pradeep
Kodipara Kadju
Tree House
Kawa award 2014

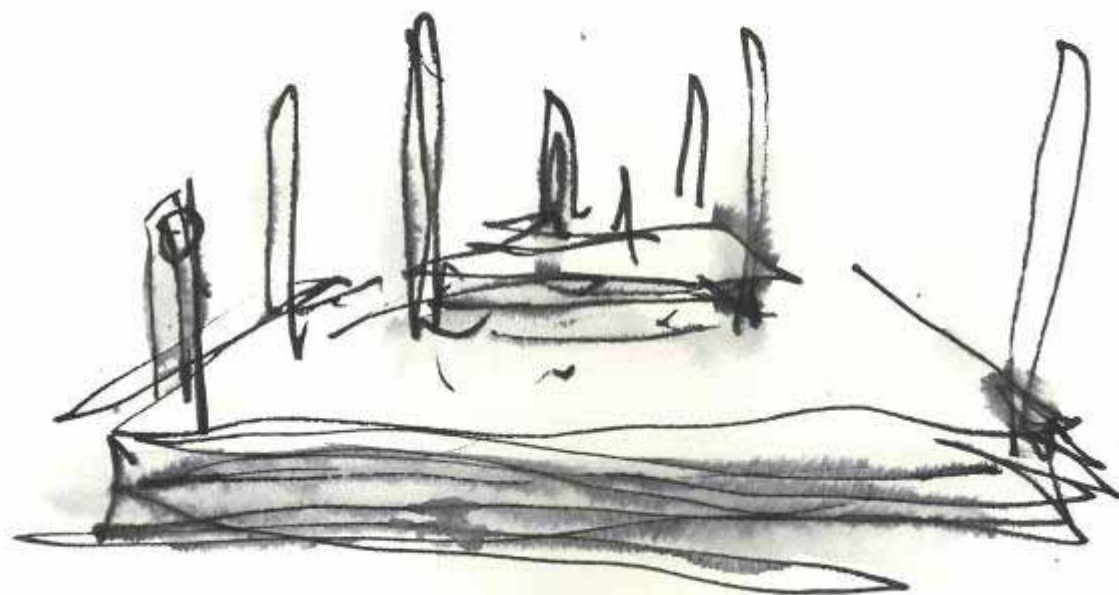
PO LONNARUWA Liggante Buda

17.11.14

POLONNAROWA with stuph

17.11.14
M

POLONNARUWA Kolommen of verkrijging 17.11.19
reue

18.11
2014
Kistvejen i bergen af Aakungwa

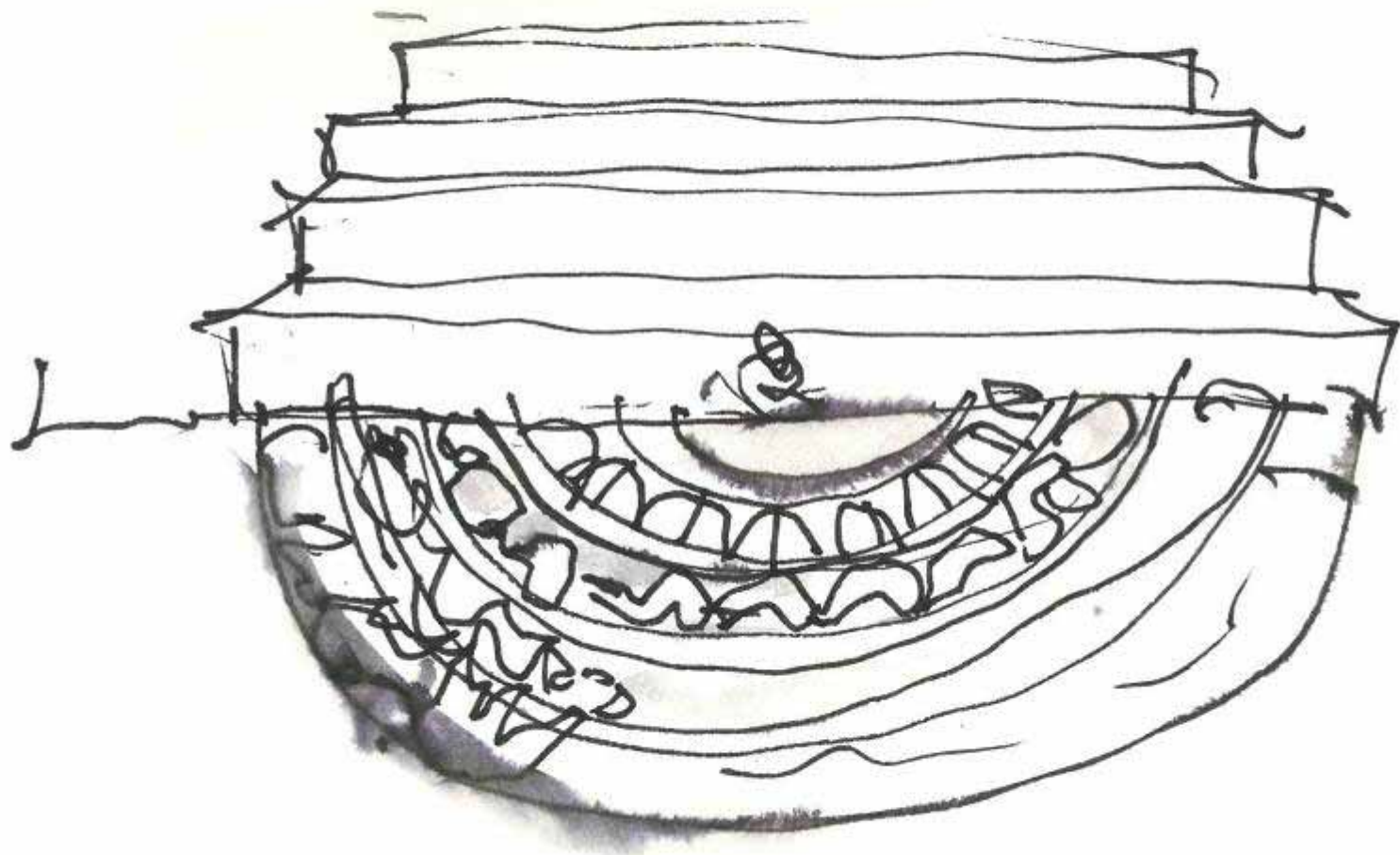
op wld now signing

18.11.14
Pace

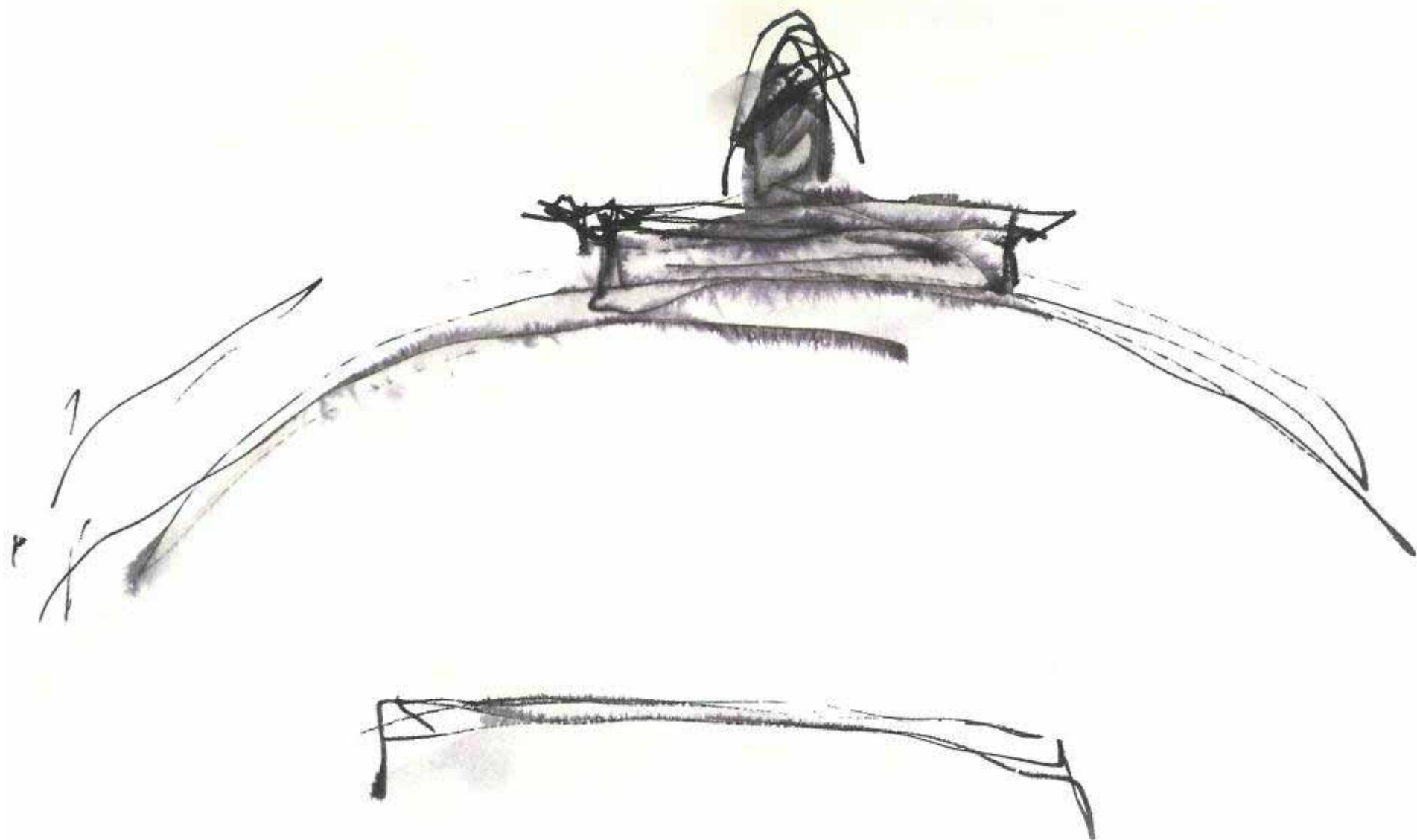

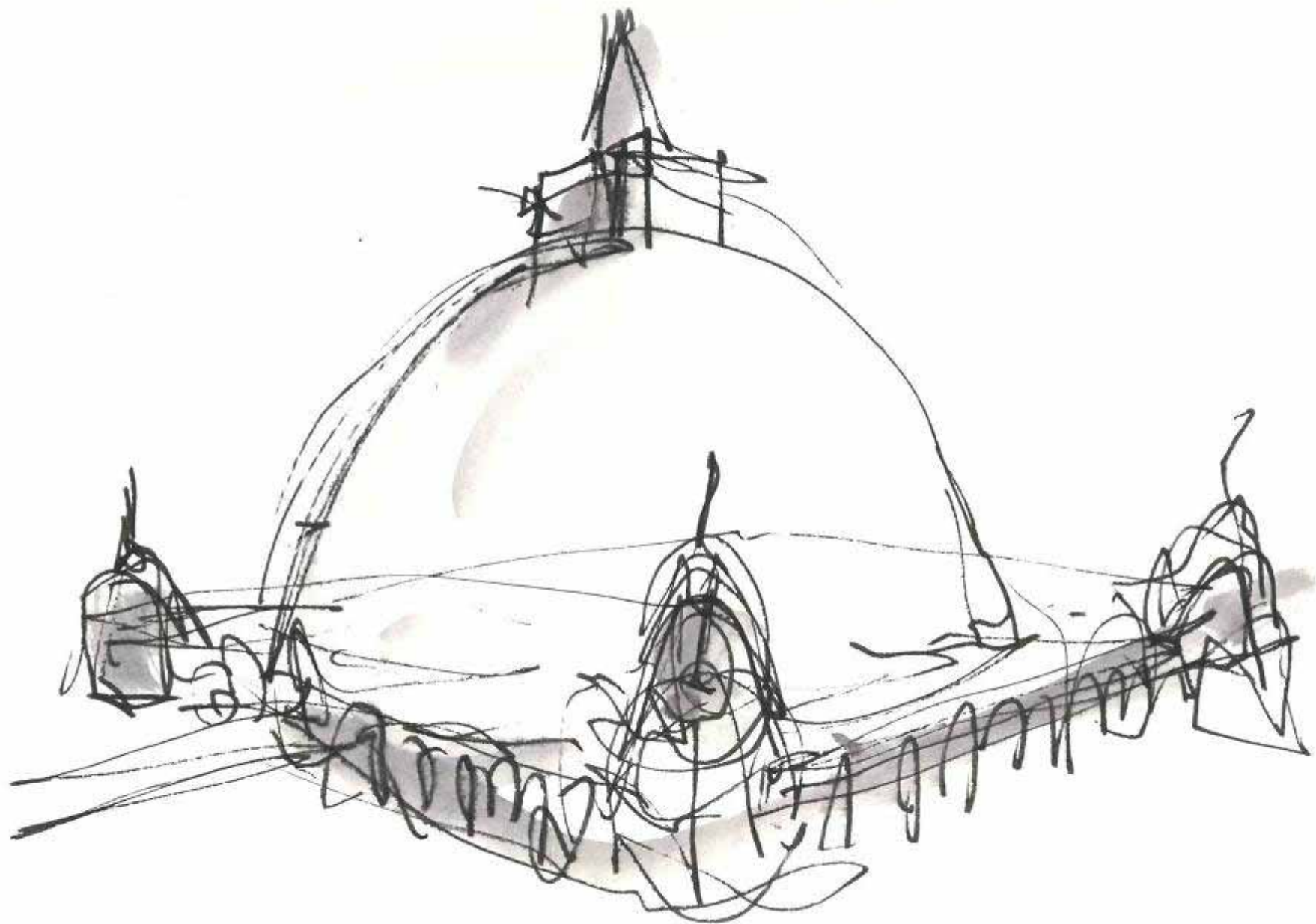

Amr²ashomra Thuparamaya

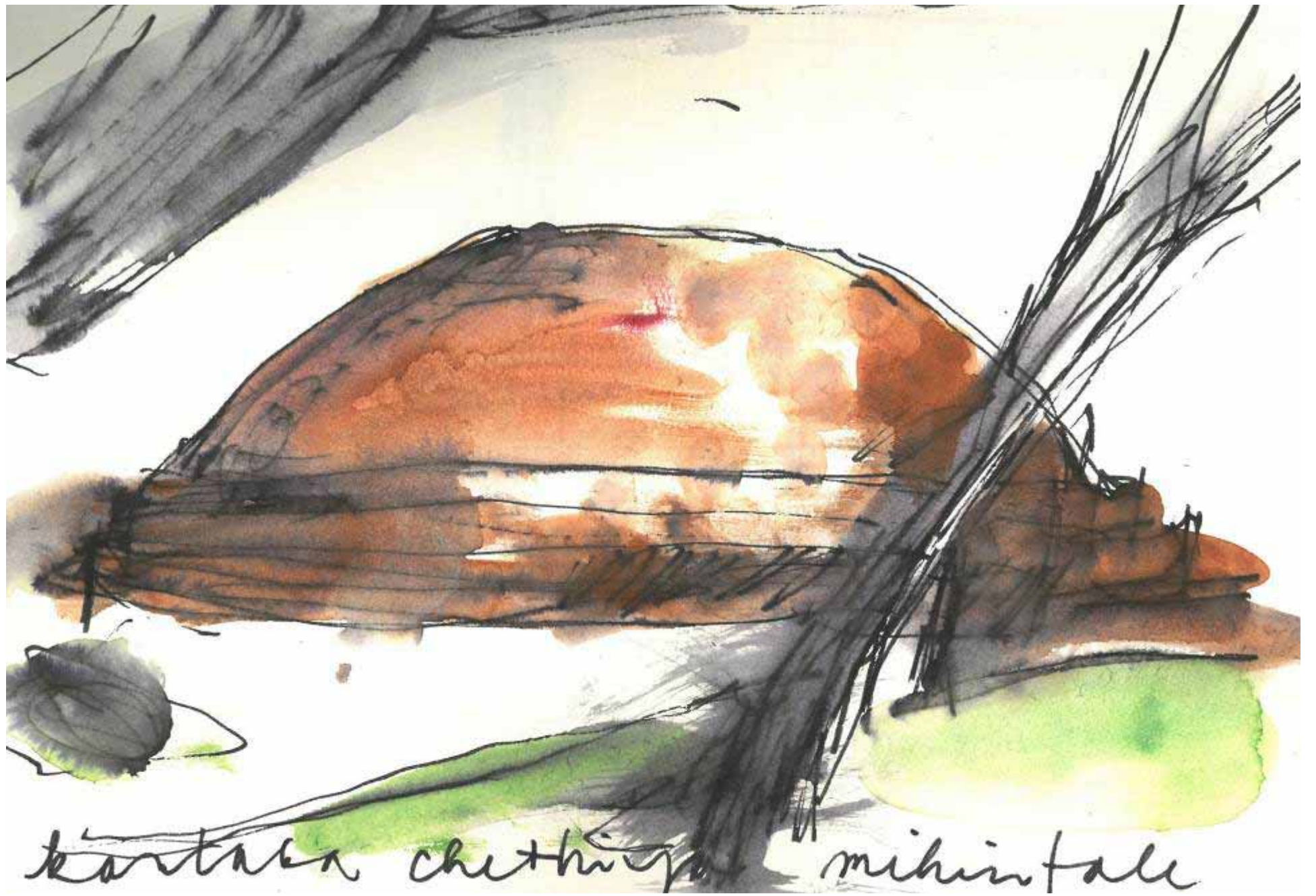

Amrithapura Thuparamaya

Jetawanadama Dvora Annapura

SIGIRIYA
18.11.14
N. C.

SIGURIXA
18.11.14
N. K.

SIGIRIYA
18.11.14
m

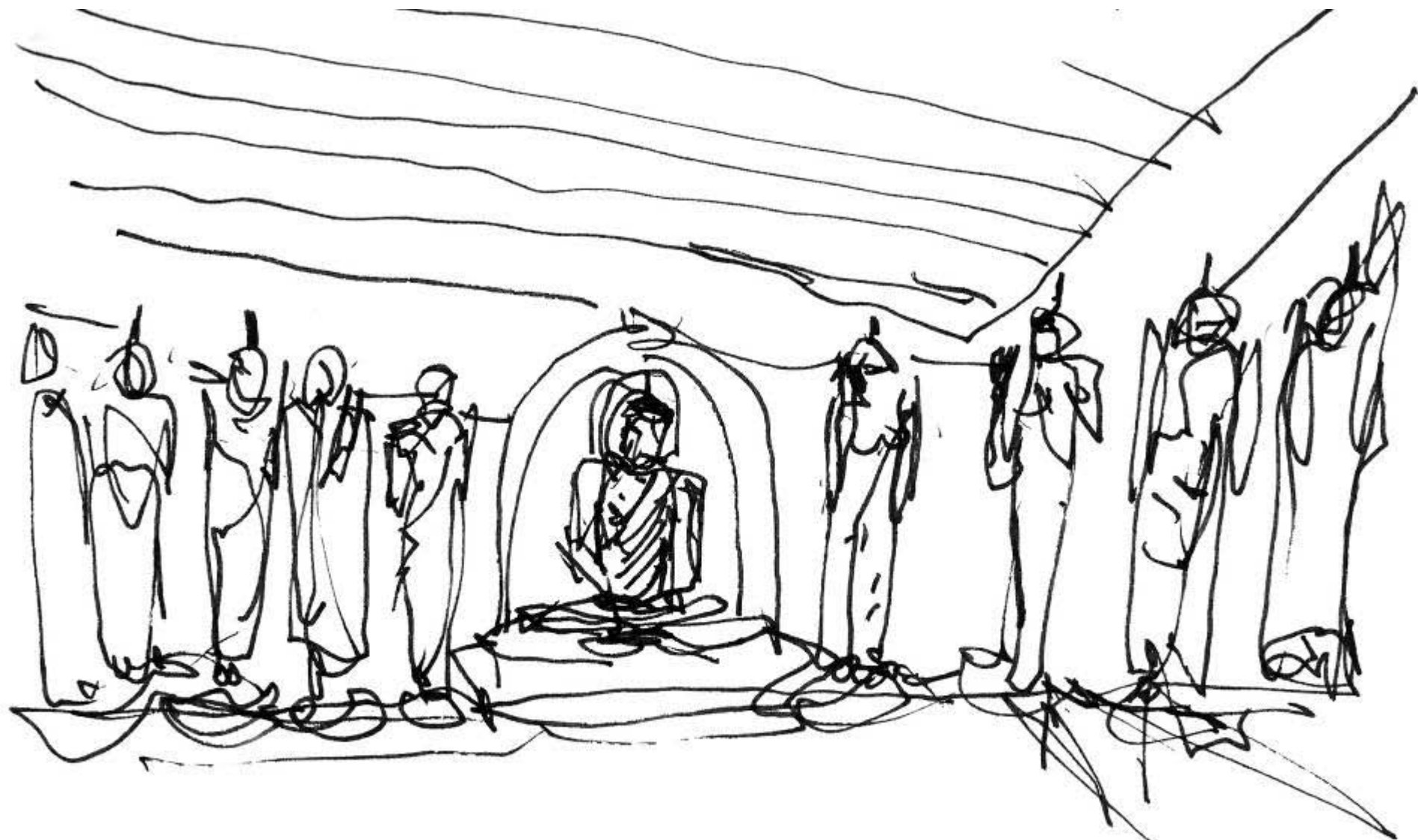
DAMBULLA ROCK

18.11.14 me

KITAMPUL Dambula

18.11.14 / Eve

Rotstempel Dambulla 18.11.14 re

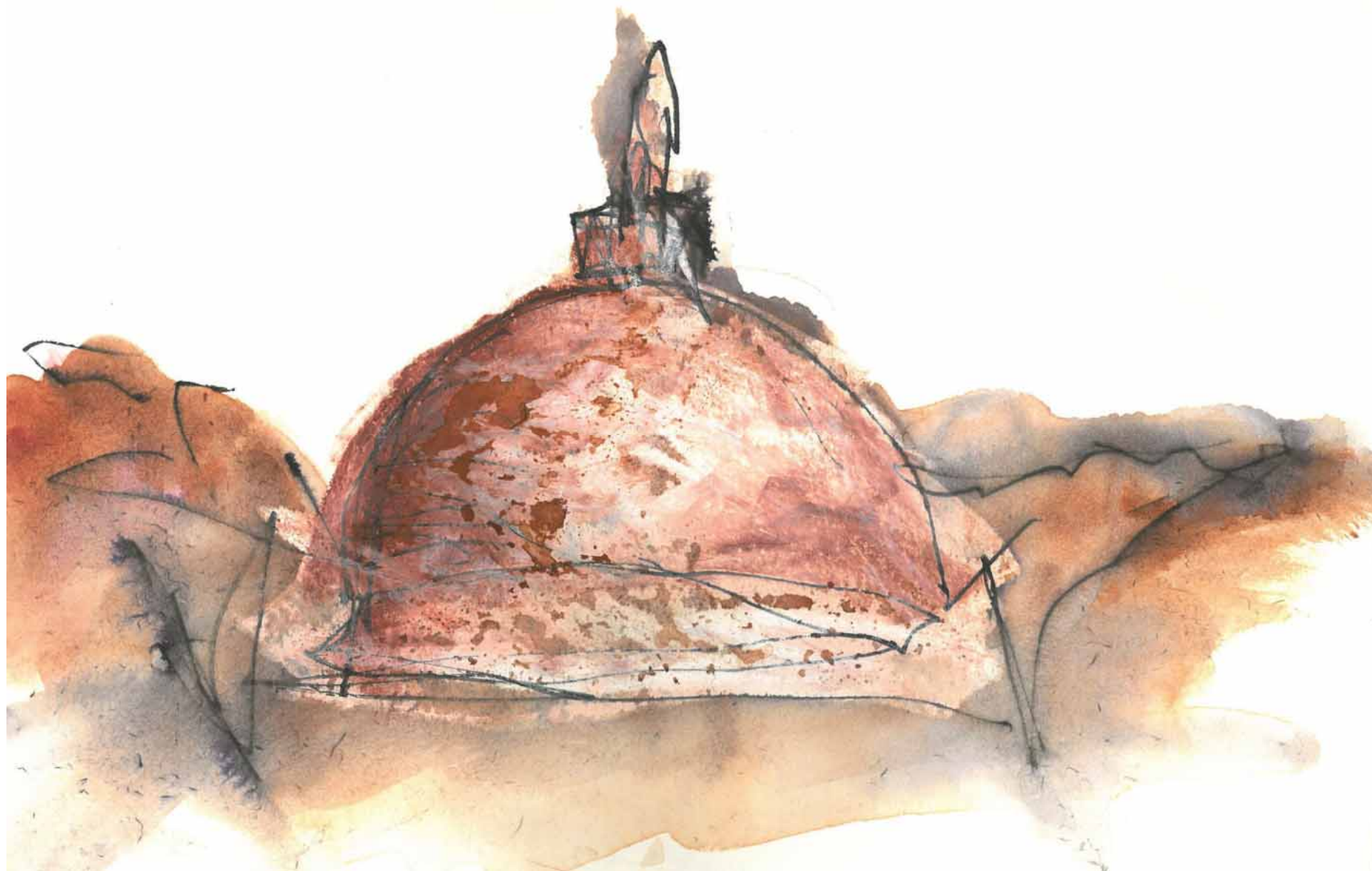

kantaki chetiya mihintale

op wldy nore signiye

18.11.14
re .

14 lessons from sri lanka

Les 13 **architecten**

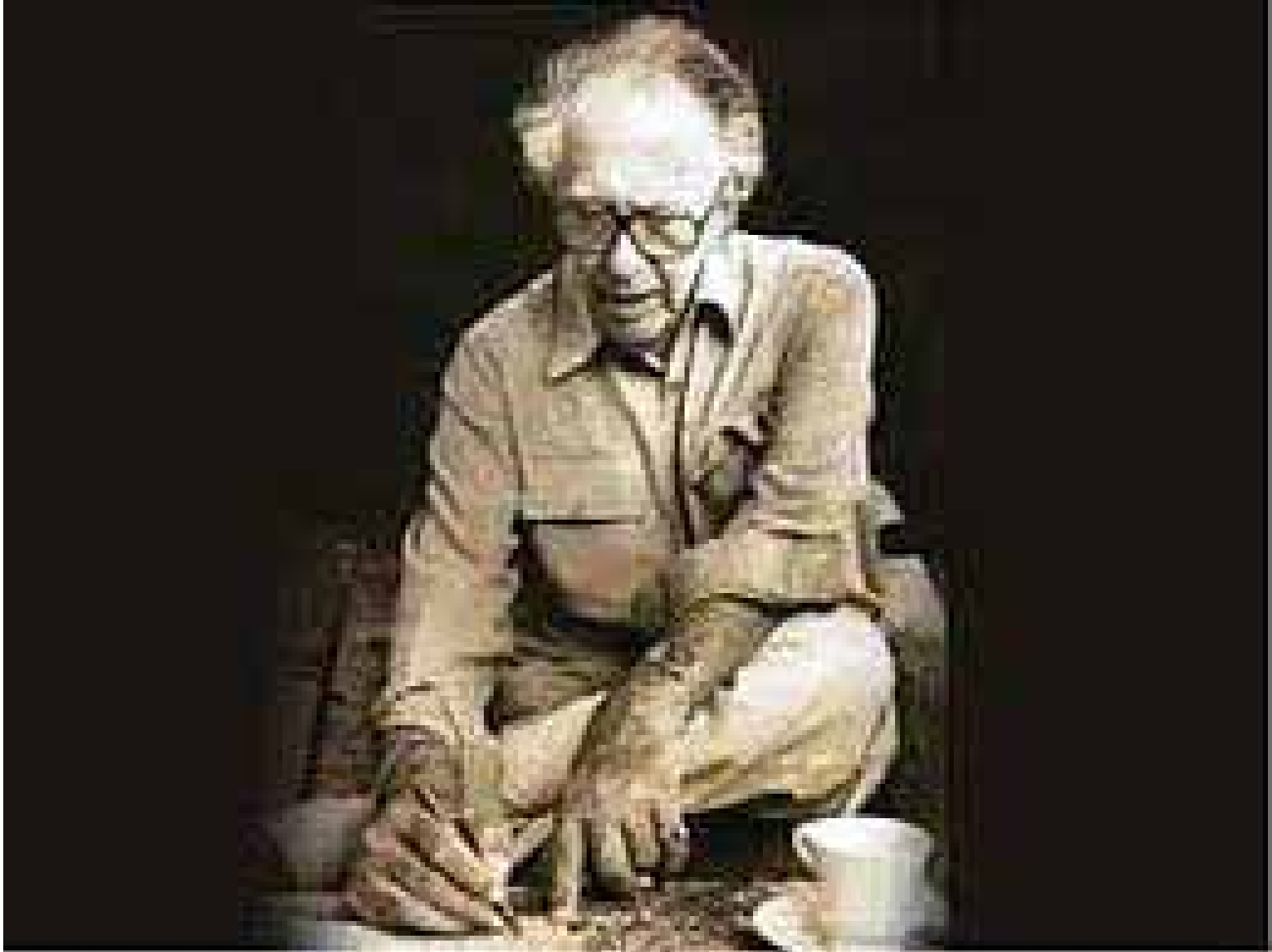
joke lanphen

Korte film over Geoffrey Bawa 4 min.

Christopher Beaver -- a London-based architect who helped Bawa to organise his first exhibition in the UK -- to talk about his long-time collaboration with the undisputed Sri Lankan master.

<https://www.youtube.com/watch?v=1IUvq0iEKYo>

Geoffrey Bawa 1919-2003

Channa Daswatte & Chelvadurai Anjalendran

Chelvadurai Anjalendran

[https://www.youtube.com/
watch?v=OGQFhmmhOUGw](https://www.youtube.com/watch?v=OGQFhmmhOUGw)

een kennismaking

Channa Daswatte

[https://www.youtube.com/
watch?v=ip9DR7pKy8o](https://www.youtube.com/watch?v=ip9DR7pKy8o)

zijn eigen woonhuis

Madhura Prematilleke, links
geflankeerd door Varuna de Silva en Jennifer Prematilleke

Vinod Jayasinghe

Vinod received his early training under Geoffrey Bawa. He established his own practice in 1996, and his early work was strongly influenced by Bawa. By early 1990's, he completed his first hotel development, 'Tropical Villas later added **'Jetwing Beach', 'Jetwing Blue' and 'Jetwing Lagoon'**.

Vinod's work is based on a particular respect for the fundamental principles of Sri Lankan architecture, with an attempt to fuse tradition with the contemporary. He also works in close collaboration with a range of Sri Lankan artists, painters, sculptors and craftsmen, with a strong emphasis on using local materials and methods.

Pradeep Kodikara

[Amal De mel House Kotte 1997](#)
[Senanayake House Colombo 8 1999](#)
[Canagaratna House Renovation Colombo 5 2000](#)
[Nanayakkara House Colombo 5 2001](#)
[Kattadiwewa House Kirinda 2002](#)
[Panthera Holiday Home Yala 2002](#)
[Kelegama House Colombo 5 2003](#)
[Jeewaratnam House Talawatugoda 2004](#)
[Post Tsunami Housing Kirinda 2005](#)
[Kotta Road House 2005](#)
[Madanayaka House Colombo 3 2006](#)

[Waidyaratna House Panadura 2006](#)
["Atrium House" Colombo 7, 2007](#)
[House in Tissamaharama 2007](#)
[Kadju House Tangalle 2007](#)
[Maya Villa Tangalle 2010](#)
[Shela house, Tangalle 2010](#)
["NO.39" Colombo 7, 2010](#)
["Ama Dablam" 2011](#)
[Supreme Flora flower shop-2009](#)

Bezocht:

Kadju House Tangalle 2007

Atrium House Colombo 7 2007

Kadju House wins the, **Geoffrey Bawa Award**
for Excellence in Architecture, 2013/2014 cycle

Pradeep Kodikara (AIA) 29/4 Guildford Crescent Colombo 7, Sri Lanka.

Tel: +94777144379 Email: pkodikara@gmail.com

Thisara Thanapathy

Bevis BAWA

26 April 1909 –
18 Sept. 1992

Landschapsarchitect

Laki Senanayake kunstenaar

14 lessons from sri lanka

Les 14
gastvrouw
minke wagenaar

A woman with short brown hair, wearing a patterned short-sleeved shirt and blue jeans, stands on a concrete balcony. She is holding a camera and looking down at it. Behind her is a large glass wall that reflects her and shows the interior of a modern bedroom. The bedroom has a white bed with a wooden frame, two colorful abstract paintings on the wall, and a black desk with a lamp. The balcony has a simple metal railing. To the left, there are some wooden steps and a glimpse of greenery.

**Gastvrouw van de reünie voor
de reisgenoten. Kijk op
[https://www.flickr.com/photos/
minkewagenaar/albums/721576
49015223019/page1](https://www.flickr.com/photos/minkewagenaar/albums/72157649015223019/page1)**